EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 10.7.2020.
COM(2020) 325 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

TREŠAIS ZIŅOJUMS PAR VĪZU REŽĪMA ATCELŠANAS APTURĒŠANAS MEHĀNISMU

{SWD(2020) 132 final}

I. Ievads

Vīzu režīma liberalizācija turpina rosināt svarīgas reformas migrācijas, drošības un tiesiskuma jomā un atvieglo cilvēku savstarpējos kontaktus, atbrīvojot trešo valstu valstspiederīgos no vīzas prasības, ja viņu uzturēšanās ilgums nepārsniedz 90 dienas jebkurā 180 dienu periodā. Bezvīzu režīms paredz arī pienākumus. Trešām valstīm nepārtraukti jāievēro vīzu režīma liberalizācijas prasības un pastāvīgi jānodrošina apstākļi labi pārvaldītai migrācijai un drošībai. Tas atbilst Eiropas Komisijas visaptverošajai pieejai, kas attiecas uz visiem migrācijas un drošības aspektiem.

Šis **Trešais ziņojums par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu** izriet no Komisijas pienākuma pārraudzīt, vai trešās valstis, kuras var izmantot bezvīzu režīmu, nepārtraukti ievēro ar vīzu režīma liberalizāciju saistītās prasības, un vismaz reizi gadā ziņot Eiropas Parlamentam un Padomei[1]. Ģeogrāfiskā ziņā ziņojums joprojām aptver tās valstis, kuras ir sekmīgi noslēgušas vīzu režīma liberalizācijas dialogu. Ziņojumā ietvertie statistikas dati atspoguļo *Eurostat* 2019. gada datus, galveno uzmanību veltot 2018.–2019. gadā konstatētajām atšķirībām. Politikas tendences analizētajās valstīs iespēju robežās ir aprakstītas par laiku līdz šā ziņojuma publicēšanai 2020. gada jūlijā. Tāpat kā 2018. gada 17. decembrī publicētajā Otrajā ziņojumā par vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu[2] (turpmāk "Otrais ziņojums"), šajā ziņojumā ir pievērsta uzmanība konkrētām jomām[3], kurās jāveic turpmāki pasākumi, lai nodrošinātu panāktā progresa noturību. Minētās jomas ietver neatbilstīgo migrāciju, patvēruma pieteikumus, atpakaļuzņemšanu, sabiedrisko kārtību un drošību (tostarp organizēto noziedzību, korupcijas apkarošanu, tiesībaizsardzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu). Tāpēc šajā ziņojumā nav aplūkoti kritēriji, kas līdz šim tikuši stabili izpildīti.

Pēc tam, kad marta vidū lielākā daļa ES dalībvalstu un partnervalstu ieviesa ar Covid-19 saistītus ierobežojumus, ievērojami samazinājās pārvietošanās visā Rietumbalkānu un Austrumu partnerības reģionā. Vairums no ierobežojošajiem pasākumiem partnervalstīs vēlāk tika atcelti. Komisija 2020. gada 11. jūnijā pieņēma paziņojumu, kurā ir novērtēta pagaidu ierobežojuma nebūtiskiem ceļojumiem uz ES piemērošana[4]. Attiecībā uz ES kaimiņvalstīm Komisija pauda gatavību cieši iesaistīt Rietumbalkānu reģionu sava "Kopīgā Eiropas ceļveža Covid-19 ierobežošanas pasākumu atcelšanai" īstenošanā[5]. Pēc tam Padome 2020. gada 30. jūnijā pieņēma ieteikumu par pakāpenisku ceļošanas ierobežojuma atcelšanu attiecībā uz nebūtiskiem ceļojumiem uz ES, tostarp pirmo sarakstu ar 15 valstīm, kurām piemēro šā ierobežojuma atcelšanu (cita starpā Gruzija, Melnkalne un Serbija). Minētais ieteikums ir pirmais solis ceļā uz ierobežojuma atcelšanu, un ar to tiek ievērota Komisijas ierosinātā pakāpeniskā pieeja.

Šo ziņojumu papildina **Komisijas dienestu darba dokuments**, kurā sniegta plašāka pamatinformācija par attiecīgajām norisēm.

---

1 Atbilstīgi 8. panta 4. punktam Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 14. novembra Regulā (ES) 2018/1806, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru valstspiederīgajiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru valstspiederīgajiem minētā prasība neattiecas (OV L 303, 28.11.2018., 39. lpp.).

2 COM (2018) 496 final.

3 Komisija turpina pārraudzīt vispārējo stāvokli iekšlietu un tieslietu jomā, kas arī ir svarīga vīzu režīma liberalizācijas saistību un kritēriju īstenošanai, ES paplašināšanās tiesību aktu kopuma satvarā attiecībā uz Rietumbalkānu valstīm, ar kurām ir bezvīzu režīms, un attiecīgo asociācijas nolīgumu īstenošanas satvarā attiecībā uz Austrumu partnerības valstīm.

4 COM(2020) 399 final.

5 Komisijas paziņojums "Atbalsts Rietumbalkāniem cīņā pret Covid-19 un augšupejai laikposmā pēc pandēmijas" (COM(2020) 315 final).

II. Konkrētu jomu novērtējums pēc vīzu režīma liberalizācijas kritērijiem

II.1. Rietumbalkānu valstis

Albānija

Neatbilstīgā migrācija, patvēruma pieteikumi, atpakaļuzņemšana

2018.–2019. gadā Albānijas valstspiederīgajiem noteikto ieceļošanas atteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonā samazinājās par 9 % (no 21 515 līdz 19 670), savukārt to Albānijas valstspiederīgo skaits, kuru uzturēšanās atzīta par nelikumīgu, pieauga par 6 % (no 32 355 līdz 34 410). Albānijas valstspiederīgo neatbilstīgā migrācija joprojām ir visaugstākā no visām šajā ziņojumā analizētajām Rietumbalkānu valstīm. To atklāto Albānijas valstspiederīgo skaits, kuri izmanto viltotus dokumentus (tostarp ES pases), 2018.–2019. gadā pieauga par 64 %.

Albānijas valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonas valstīs turpināja samazināties ceturto gadu pēc kārtas, proti, 2019. gadā tika iesniegti 18 555 pieteikumi salīdzinājumā ar 19 615 pieteikumiem 2018. gadā. Tas ir samazinājums par 5 %. Neraugoties uz samazinājuma tendenci, Albānijas valstspiederīgie 2019. gadā iesniedza vairāk patvēruma pieteikumu nekā valstspiederīgie no pārējām Rietumbalkānu valstīm, kurām piemēro bezvīzu režīmu. Patvēruma atzīšanas līmenis[6] 2019. gadā pazeminājās līdz 5,6 % (salīdzinājumā ar 7,6 % 2018. gadā). 2020. gada pirmajā ceturksnī saskaņā ar paziņoto informāciju tika iesniegti 2895 patvēruma pieteikumi, kas ir par 44 % mazāk nekā 2019. gada tajā pašā periodā.

Attiecībā uz sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā jāatzīmē, ka atgriešanas rādītājs ir pazeminājies. Atgriešanas rādītājs 2019. gadā pazeminājās līdz 50 % (salīdzinājumā ar 66 %[7] 2018. gadā) — faktiski tika atgriezti 15 370 Albānijas valstspiederīgie. Taču, ņemot vērā to, ka ES dalībvalstis ziņo par labu sadarbību attiecībā uz pašas Albānijas un trešo valstu valstspiederīgajiem, šis samazinājums varētu būt saistīts ar ārkārtīgi lielu lēmumu procedūru skaitu, neizpildīto atgriešanas lēmumu uzkrāšanos no iepriekšējiem gadiem un, iespējams, sekundāro kustību.

Nepamatoti patvēruma pieteikumi, ko Albānijas valstspiederīgie iesniedz ES dalībvalstīs un Šengenas asociētajās valstīs, vēl aizvien ir problēma, kuras novēršanai ir vajadzīgi pastāvīgi un būtiski Albānijas iestāžu centieni. Šajā sakarā Albānija turpina īstenot pasākumus, kuru mērķis ir risināt jautājumu saistībā ar Albānijas valstspiederīgo iesniegtajiem nepamatotajiem patvēruma pieteikumiem. Albānijas iestādes ir pastiprinājušas darbu pie tā, lai uzlabotu iedzīvotāju izpratni par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu, kā arī sodiem par šo pienākumu pārkāpumiem. Tās turpināja rīkot informatīvos projektus un kampaņas un regulāri publicēja attiecīgu informāciju valdības tīmekļa vietnēs un sociālajos medijos.

Albānijas iestādes ir arī stiprinājušas operatīvo sadarbību ar ES dalībvalstīm, ko visvairāk ietekmē neatbilstīga migrācija un nepamatoti patvēruma pieteikumi, un pastiprinājušas uz ārvalstīm ceļojošo Albānijas valstspiederīgo (tostarp nepilngadīgo) pārbaudes, rīkojot rūpīgākas intervijas ar izceļotājiem. 2019. gada decembrī Albānija pieņēma papildu noteikumus, kuru mērķis ir novērst cilvēku tirdzniecību.

---

[6] Šā ziņojuma sagatavošanas mērķiem patvēruma atzīšanas līmeni aprēķina kā visu pirmajā instancē pieņemto labvēlīgo lēmumu (bēgļa statuss, alternatīvā aizsardzība, humanitārā aizsardzība saskaņā ar valsts tiesību aktiem) īpatsvaru kopējā pirmajā instancē pieņemto lēmumu skaitā.

[7] Atgriešanas rādītāju konkrētā gadā aprēķina kā attiecību starp to Albānijas pilsoņu skaitu, kuri attiecīgajā gadā ir atgriezti Albānijā no Šengenas un asociēto valstu zonas, un to Albānijas pilsoņu skaitu, kuri tajā pašā gadā saņēmuši atgriešanas rīkojumu.

Albānija ir pirmā no Rietumbalkānu valstīm, kura parakstījusi un ieviesusi Eiropas Robežu un krasta apsardzes (*Frontex*)[8] statusa nolīgumu ar ES. Pēc tam, kad 2019. gada 1. maijā šis nolīgums bija stājies spēkā, uz Albānijas un Grieķijas robežas 2019. gada 21. maijā tika izvietotas kopīgas *Frontex* vienības. Tas iezīmē jaunu posmu robežkontroles sadarbībā starp ES un Rietumbalkānu valstīm. Neraugoties uz ierobežojumiem, kas saistīti ar Covid-19 uzliesmojumu, šī operācija joprojām sniedz labus rezultātus. Līdz 2020. gada jūnijam šajā kopīgajā operācijā piedalījās 20 ES dalībvalstis, un tika aizturēti vairāk nekā 12 000 neatbilstīgo migrantu.

Covid-19 pandēmijas dēļ Albānija 2020. gada 16. martā slēdza savas robežas un pēc tam 24. martā izsludināja ārkārtas stāvokli. Ārkārtas stāvoklis tika atcelts 23. jūnijā. No 22. marta tika atcelti visi komerciālie lidojumi. 1. jūnijā Albānija atvēra visas sauszemes robežas ar kaimiņvalstīm. Šajā laikposmā Albānijas iestādes no ārvalstīm (galvenokārt no ES) repatriēja aptuveni 2500 pilsoņu, izmantojot repatriācijas čārterlidojumus. Daži komerciālie lidojumi (uz Vīni, Belgradu un Atēnām) tika atsākti 15. jūnijā.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Organizētās albāņu valodā runājošu noziedznieku grupas ir polinoziedzīgas un sevišķi aktīvi veic visdažādākās noziedzīgās darbības Eiropas Savienībā, lai gan tās nav piedēvējamas tikai Albānijai vai Albānijas valstspiederīgajiem. Saskaņā ar Eiropola datiem Albānijas valstspiederīgie ir starp tiem ārpussavienības valstspiederīgajiem, kuri visbiežāk tiek turēti aizdomās par smagiem noziedzīgiem nodarījumiem. Viņi ir vieni no izplatītākajiem viltoto dokumentu lietotājiem lidojumos Šengenas zonas ietvaros.

Albānija turpināja nostiprināt darbā gūtos rezultātus un tiesībaizsardzības pasākumu efektivitāti cīņā pret organizēto noziedzību. Pateicoties lielākam vērienīgu policijas operāciju skaitam, kā arī ciešākai policijas sadarbībai ar ES dalībvalstīm, ir notikušas augsta līmeņa apcietināšanas, celtas nozīmīgas apsūdzības un sākta kriminālvajāšana. Albānijas iestādes ir konsekventi apliecinājušas stingru apņemšanos cīnīties pret marihuānas audzēšanu un nelikumīgu tirdzniecību. Albānija ir vienīgā reģiona valsts, kas atļauj citai valstij izmantot intruzīvu uzraudzības mehānismu (aeronovērošana, ko ar ES līdzfinansējumu veic Itālijas *Guardia di Finanza* marihuānas plantāciju atklāšanai un uzraudzībai Albānijā). Tomēr pastāv ievērojama atšķirība starp reģistrēto jaunu lietu skaitu un galīgo notiesājošo spriedumu skaitu.

2019. gada februārī Albānija pieņēma jaunu Valsts stratēģiju par kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem 2019.–2024. gadam. 2019. gada aprīlī tika izveidots kontaktpunkts šaujamieroču jomā, taču, lai tas pilnā apmērā darbotos, tas vēl pilnībā jāintegrē policijas struktūrā.

2018. un 2019. gadā Albānija īstenoja vairākus likumdošanas pasākumus, lai uzlabotu tiesisko regulējumu korupcijas jomā. Vispārējā pozitīvā tendence attiecībā uz izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un notiesāšanas gadījumu skaitu cīņā pret korupciju saglabājās, tomēr galīgi notiesājoši spriedumi attiecībā uz augsta līmeņa ierēdņiem joprojām tiek pieņemti reti.

2020. gada janvārī Albānijas valdība pieņēma tiesību aktu kopumu, ar ko ievieš preventīvus pasākumus nolūkā aktīvāk cīnīties pret korupciju, organizēto noziedzību un terorismu, jo īpaši pievēršot uzmanību noziedzīgi iegūtu līdzekļu izņemšanai un konfiscēšanai. Minētajā tiesību aktu kopumā ir paredzēts jaunu izmeklēšanas līdzekļu kopums, ko jaunizveidotajā Īpašajā korupcijas un organizētās noziedzības apkarošanas struktūrā var izmantot Īpašā prokuratūra.

Albānija īsteno pamatīgu un visaptverošu tiesu sistēmas reformu, kuras mērķis ir stiprināt vispārējās iespējas apkarot korupciju un organizēto noziedzību. Šī reforma ietver arī visu tiesnešu un prokuroru

[8] Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (*EBCGA*), ko parasti dēvē par *Frontex*.

pagaidu atkārtoto novērtēšanu (pārbaudes process), kas pastāvīgi virzās uz priekšu, sniedzot taustāmus rezultātus. Pārbaudes ir turpinājušās, neraugoties uz Covid-19 pandēmijas ietekmi. Kaut arī ārlieguma pasākumu dēļ uzklausīšanas uz laiku tika pārtrauktas, pārbaudes dosjē izmeklēšanas darbības turpinājās ar attālinātas saziņas palīdzību. Pārbaudes uzklausīšanas atsākās 2020. gada 3. jūnijā. Kopumā jāatzīmē, ka 64 procentos gadījumu no līdz šim apstrādātajiem pārbaudes dosjē novērtējamā persona ir atlaista no darba vai brīvprātīgi atkāpusies no amata. Pārbaudes process un tā rezultāti ir ļoti svarīgi, lai atjaunotu sabiedrības uzticēšanos valsts tiesu iestādēm un tiesībaizsardzības struktūrām.

2019. gada jūnijā Albānijā tika izvietots Eiropola sadarbības koordinators, un jūlijā Eiropols Tirānā oficiāli atvēra koordinācijas biroju, kas ir pirmais šāds birojs Rietumbalkānos. Tas ir vēl nostiprinājis ES dalībvalstu un Albānijas policistu sadarbību cīņā pret organizēto noziedzību un palīdzējis saskaņot centienus, lai kopīgi novērstu pārrobežu mēroga apdraudējumus un cīnītos pret noziedzīgajiem tīkliem.

2019. gada martā tika parakstīta darba vienošanās starp Albāniju un Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru, kas ir pirmā šāda vienošanās Rietumbalkānos. Tā ļaus sniegt Albānijas iestādēm būtiski svarīgas speciālās zināšanas un atbalstīt turpmāku Albānijas ar narkotikām saistīto tiesību aktu un politikas tuvināšanu ES tiesību aktiem un politikai.

Turklāt 2019. gada 1. novembrī stājās spēkā *Eurojust* un Albānijas sadarbības nolīgums. Šis nolīgums palīdzēs atvieglot ES un Albānijas tiesu iestāžu praktizējošo juristu sadarbību un pastiprinās transnacionālās organizētās noziedzības apkarošanu.

2019. gada 9. oktobrī Albānija ar Komisiju parakstīja divpusējus īstenošanas noteikumus par terorisma apkarošanu, balstoties uz Kopīgo ES un Rietumbalkānu rīcības plānu terorisma apkarošanai; šajā ziņā tā bija viena no pirmajām Rietumbalkānu valstīm[9]. 2020. gada jūnijā Albānija iesniedza savu pirmo ziņojumu par minēto noteikumu īstenošanu.

Notiesājošo spriedumu skaits par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu vēl aizvien ir neliels, un joprojām netiek īstenota sistemātiska paralēla izmeklēšana attiecībā uz terorisma finansēšanu. Pēc tam, kad Albānijas parlaments 2019. gada jūnijā bija pieņēmis "*Moneyval* pasākumu paketi", *Moneyval* vērtēja, ka Albānija kopumā ir panākusi progresu 2018. gada ieteikumu īstenošanā, taču dažas nepilnības joprojām pastāv[10]. 2020. gada 21. februārī Finanšu darījumu darba grupa (*FATF*) iekļāva Albāniju to jurisdikciju skaitā, kurās pastāv stratēģiskas nepilnības nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas / terorisma finansēšanas apkarošanas jomā, un ierosināja rīcības plānu attiecībā uz visnopietnākajiem trūkumiem. Šajā plānā ir ietvertas darbības, kas jāīsteno līdz 2021. gada oktobrim, lai varētu svītrot Albāniju no *FATF* "pelēkā saraksta". Albānija ir paudusi augsta līmeņa politisko apņemšanos īstenot *FATF* rīcības plānu. Neraugoties uz Covid-19 krīzi, īstenošana ir sākusies – it īpaši ir veikta riska analīze attiecībā uz banku produktiem un pakalpojumiem un juridisko personu ļaunprātīgu izmantošanu. Paredzams, ka Albānijas parlaments izskatīs Pilsonības likuma projektu, ar kuru tā pieņemšanas gadījumā varētu izveidot juridisko pamatu, ko varētu izmantot ieguldītāju pilsonības programmas izveidei. Komisija 2019. gada oktobrī nosūtīja Albānijas iestādēm vēstuli, lūdzot sniegt paskaidrojumus par šo projektu un brīdinot Albānijas iestādes par šādas programmas ieviešanas raksturīgajiem riskiem un iespējamajām sekām. Komisija cieši uzrauga šo jautājumu un riskus, kas izriet no ieguldītāju pilsonības programmas iespējamās ieviešanas, jo īpaši attiecībā uz drošību, nelikumīgi iegūtu līdzekļu

[9] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf.

[10] https://rm.coe.int/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing-measures-albania/16809988c0.

legalizēšanu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, teroristu finansēšanu, korupciju vai organizētās noziedzības iefiltrēšanos.

Nīderlande 2019. gada 2. jūnijā saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1806[11] paziņoja Komisijai, ka ir radušies apstākļi, kuru dēļ attiecībā uz Albāniju varētu nākties iedarbināt vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu. Paziņojumā tika paustas bažas galvenokārt saistībā ar sabiedrisko kārtību un drošību, bet arī saistībā ar Albānijas valstspiederīgo neatbilstīgo migrāciju un šo valstspiederīgo iesniegtajiem nepamatotajiem patvēruma pieteikumiem. Pēc rūpīgas paziņojuma satura izskatīšanas un, balstoties uz pieejamo informāciju un attiecīgajiem datiem, Komisija atzina, ka nav izpildīti nosacījumi vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma iedarbināšanai attiecībā uz Albāniju.

Iepriekš sniegtā analīze liecina, ka Albānija ir veikusi Otrajā ziņojumā noteiktos pasākumus un vīzu režīma liberalizācijas kritēriji joprojām ir izpildīti. Ir panākts labs progress neatbilstīgās migrācijas novēršanas pasākumu īstenošanā, tostarp robežkontroles stiprināšanā. Neraugoties uz atgriešanas rādītāja pazemināšanos, atpakaļuzņemšanas jomā turpinājās laba sadarbība, kas būtu jānodrošina arī turpmāk, kā arī turpinājās sadarbība ar Eiropas Savienību un dalībvalstīm migrācijas un drošības jomā. Tajā pašā laikā, lai panāktu uzlabojumus un rezultātu noturīgumu, ir vajadzīgi turpmāki centieni, jo īpaši attiecībā uz nepamatotajiem patvēruma pieteikumiem un organizētās noziedzības apkarošanu.

Jāveic turpmāki pasākumi šādās jomās:

- jāpastiprina pasākumi, lai risinātu Albānijas valstspiederīgo neatbilstīgās migrācijas un šo valstspiederīgo iesniegto nepamatoto patvēruma pieteikumu jautājumu, tostarp apzinot un novēršot iemeslus un rīkojot turpmākas informatīvās kampaņas par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu,
- jāsaglabā un aktīvāk jāīsteno proaktīva operatīvā sadarbība ar ES aģentūrām un ar ES dalībvalstīm, kas saskaras ar migrācijas spiedienu no Albānijas, kā arī sabiedriskās kārtības un drošības apdraudējumiem, kurus rada Albānijas valstspiederīgo iesaistīšanās organizētās noziedzības grupās,
- jāuzlabo kriminālvajāšanas un tiesībaizsardzības pasākumu efektivitāte, lai apkarotu augsta līmeņa korupciju un organizēto noziedzību,
- jāuzlabo rezultāti attiecībā uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas / terorisma finansēšanas apkarošanas lietām un pilnībā jāizmanto Komisijas sniegtais atbalsts, lai stiprinātu spēju apkarot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu.

<u>Bosnija un Hercegovina</u>

Neatbilstīgā migrācija, patvēruma pieteikumi, atpakaļuzņemšana

2018.–2019. gadā Bosnijas un Hercegovinas valstspiederīgajiem noteikto ieceļošanas atteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonā samazinājās par 20 % (no 5320 līdz 4270), savukārt to Bosnijas un Hercegovinas valstspiederīgo skaits, kuru uzturēšanās atzīta par nelikumīgu, pieauga par 10 % (no 3915 līdz 4290).

Bosnijas un Hercegovinas valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaits 2019. gadā samazinājās par 17 % līdz 1895 pieteikumiem (salīdzinājumā ar 2018. gadā iesniegtajiem 2280 pieteikumiem). Patvēruma atzīšanas līmenis 2019. gadā pazeminājās līdz 7,2 % (salīdzinājumā

[11] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1806 (2018. gada 14. novembris), ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru valstspiederīgajiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru valstspiederīgajiem minētā prasība neattiecas (OV L 303, 28.11.2018., 39. lpp.).

ar 10,6 % 2018. gadā). 2020. gada pirmajā ceturksnī saskaņā ar paziņoto informāciju tika iesniegti 390 patvēruma pieteikumi, kas ir par 26 % mazāk nekā 2019. gada tajā pašā periodā.

Attiecībā uz sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā jāatzīmē, ka atgriešanas rādītājs ir pazeminājies. Atgriešanas rādītājs 2019. gadā pazeminājās līdz 40 % (salīdzinājumā ar 54 % 2018. gadā) — faktiski tika atgriezti 1495 Bosnijas un Hercegovinas valstspiederīgie. Taču, ņemot vērā to, ka ES dalībvalstis ziņo par labu sadarbību attiecībā uz pašas Bosnijas un Hercegovinas un trešo valstu valstspiederīgajiem, šis samazinājums varētu būt saistīts ar lielu lēmumu procedūru skaitu, neizpildīto atgriešanas lēmumu uzkrāšanos no vairākiem iepriekšējiem gadiem un, iespējams, sekundāro kustību.

Valsts ir pielikusi ievērojamas pūles robežkontrolē un sabiedrības informētības veicināšanā ar mērķtiecīgām informatīvajām kampaņām par bezvīzu režīma ļaunprātīgas izmantošanas negatīvajām sekām, un tā rezultāts ir Bosnijas un Hercegovinas nepamatoto patvēruma pieteikumu skaita samazinājums Šengenas un asociēto valstu zonā.

Eiropas Robežu un krasta apsardzes (*Frontex*) statusa nolīgums ar Eiropas Savienību tika parafēts 2019. gada janvārī un vēl nav ratificēts. Kopš jaunās Eiropas Robežu un krasta apsardzes regulas spēkā stāšanās Komisija sadarbojas ar Bosniju un Hercegovinu, lai nodrošinātu statusa nolīguma ratifikāciju un stāšanos spēkā.

Bosnija un Hercegovina turpināja risināt ar neatbilstīgo migrāciju saistītās problēmas, tostarp novērst trešo valstu valstspiederīgo plūsmu caur šo valsti uz Šengenas un asociēto valstu zonu. Pēc palielināta bēgļu un migrantu pieplūduma 2018. un 2019. gadā iestādes ir pārorganizējušas pieejamo robežsargu izvietojumu. Tomēr ir jāuzlabo robežu un migrācijas pārvaldība, tostarp attiecībā uz uzņemšanas spējām un koordināciju starp iestādēm dažādos valdības līmeņos. Drošības ministrijas ietvaros izveidotā koordinācijas struktūra, kas atbild par migrācijas tendenču uzraudzību un krīžu gadījumā darbojas kā operatīvais štābs, nestrādā efektīvi. Jo īpaši tas attiecas uz piemērotu telpu piešķiršanu uzņemšanas centriem un patvēruma meklētāju un migrantu pārvietošanu uz pieejamām izmitināšanas vietām. Ļoti ierobežoto cilvēkresursu un operatīvo spēju dēļ vēl aizvien pastāv nopietni šķēršļi, kas kavē efektīvu piekļuvi patvēruma procedūrām.

Covid-19 krīzes dēļ Bosnija un Hercegovina 18. martā izsludināja dabas vai cita veida katastrofu stāvokli, ierobežojot personu pārvietošanos iekšzemē un starptautiskā mērogā. Serbu Republikas (*Republika Srpska*) administratīvā vienība izsludināja ārkārtas stāvokli no 28. marta līdz 20. maijam. Visi komerciālie lidojumi tika atcelti no 30. marta līdz 1. jūnijam, kad lidojumi tika atsākti.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Valsts ir ieviesusi vairākas stratēģijas, jo īpaši attiecībā uz organizēto noziedzību, cilvēku tirdzniecību un robežu integrēto pārvaldību. Tomēr tiesiskais regulējums ir jāsaskaņo visā valsts teritorijā un vēl lielākā mērā jāsaskaņo ar ES *acquis*. Tiesībaizsardzības aģentūru operatīvajā sadarbībā pastāv sistēmiski trūkumi, jo krimināltiesību akti valstī nav saskaņoti, un situāciju vēl vairāk pasliktina vāja iestāžu koordinācija un ļoti ierobežota izlūkdatu apmaiņa. Noziedzīgās organizācijas, kas darbojas valstī, izmanto juridiskās un administratīvās nepilnības. Finanšu izmeklēšana un līdzekļu izņemšana ir lielā mērā neefektīvas.

Nav izveidota stingra un uzticama tiesnešu aktīvu deklarāciju pārbaudīšanas sistēma. Ir jāpastiprina cīņa pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Galīgi notiesājoši spriedumi augsta līmeņa korupcijas lietās tiek pieņemti ļoti reti, un sankcijām nav pietiekamas preventīvās iedarbības. Nesen ir atklāti korupcijas gadījumi sportā. Joprojām ir svarīgi ievērot proaktīvu pieeju, lai apkarotu noziedznieku iefiltrēšanos politiskajā, juridiskajā un ekonomiskajā sistēmā.

Neraugoties uz nolīgumu par operatīvo sadarbību ar Eiropolu, kas parakstīts 2017. gada maijā, Bosnija un Hercegovina līdz šim nav izraudzījusies minētajā nolīgumā paredzēto valsts kontaktpunktu, kas ir

nepieciešams, lai valdība varētu nosūtīt sadarbības koordinatoru uz Eiropolu un Bosnijā un Hercegovinā tiktu izvietots Eiropola sadarbības koordinators.

2019. gada 19. novembrī Bosnija un Hercegovina ar Komisiju parakstīja divpusējus īstenošanas noteikumus par terorisma apkarošanu, balstoties uz Kopīgo ES un Rietumbalkānu rīcības plānu terorisma apkarošanai.

Iepriekš sniegtā analīze liecina, ka Bosnija un Hercegovina ir veikusi Otrajā ziņojumā noteiktos pasākumus; vīzu režīma liberalizācijas kritēriji joprojām ir izpildīti, un ir panākti rezultāti bezvīzu režīma ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas jomā. Neraugoties uz atgriešanas rādītāja pazemināšanos, atpakaļuzņemšanas jomā turpinājās laba sadarbība, kas būtu jānodrošina arī turpmāk. Tomēr jāveic turpmāki uzlabojumi, jo īpaši attiecībā uz problēmām saistībā ar neatbilstīgo migrāciju un nepieciešamību nodrošināt migrantiem un bēgļiem pienācīgus uzņemšanas apstākļus, kā arī attiecībā uz robežkontroli un organizētās noziedzības proaktīvu novēršanu un apkarošanu.

Jāveic turpmāki pasākumi šādās jomās:

- jāuzlabo spēja reaģēt uz krīzēm un pienācīga ārkārtas situāciju plānošana, lai nodrošinātu migrācijas plūsmu pārvaldību, kurā pienācīgi ņemts vērā aizsardzības aspekts, kā arī jānodrošina patvēruma sistēmas darbība. Būtiski jāpastiprina pilna atbildība par migrācijas pārvaldību un operatīvajiem koordinācijas mehānismiem visos līmeņos,
- jāturpina rīkot informatīvās kampaņas par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu,
- jāstiprina robežkontrole, jo īpaši robežuzraudzība (tostarp identifikācijas un reģistrēšanas pasākumi), pilnībā ievērojot pamattiesības un nodrošinot efektīvu operatīvo sadarbību ar ES dalībvalstīm un *Frontex*,
- jāturpina centieni, lai bez liekas kavēšanās noslēgtu Eiropas Robežu un krasta apsardzes (*Frontex*) statusa nolīgumu ar Eiropas Savienību un izraudzītos Eiropola valsts kontaktpunktu,
- jāpastiprina korupcijas un organizētās noziedzības (tostarp nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma) novēršana un cīņa pret to, jo īpaši pieņemot un īstenojot tiesību aktus par interešu konfliktu un trauksmes cēlēju aizsardzību, nodrošinot korupcijas apkarošanas struktūru efektīvu darbību un koordināciju un panākot progresu virzībā uz to, lai gūtu rezultātus attiecībā uz proaktīvu izmeklēšanu, apstiprinātām apsūdzībām, krimināltvajāšanu un galīgiem notiesājošiem spriedumiem organizētās noziedzības un korupcijas lietās, tostarp augstā līmenī,
- jāpastiprina centieni ar nolūku pilnveidot līdzekļu atgūšanas sistēmu, pieņemot un īstenojot vispusīgāku tiesisko regulējumu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju un uzlabojot kompetento iestāžu spējas noteikt efektīvas un preventīvas sankcijas.

<u>Melnkalne</u>

Neatbilstīgā migrācija, patvēruma pieteikumi, atpakaļuzņemšana

Ieceļošanas atteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonā un to Melnkalnes valstspiederīgo skaits, kuru uzturēšanās atzīta par nelikumīgu, 2019. gadā joprojām bija mazs. 2018.–2019. gadā ieceļošanas atteikumu skaits samazinājās par 9 % (no 515 līdz 470), savukārt to Melnkalnes valstspiederīgo skaits, kuru uzturēšanās atzīta par nelikumīgu, pieauga par 10 % (no 805 līdz 885). 2019. gadā netika reģistrēts neviens nelikumīgas robežšķērsošanas atklāšanas gadījums.

Melnkalnes valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonas valstīs turpināja samazināties, proti, 2019. gadā tika iesniegti 410 pieteikumi salīdzinājumā ar 640 pieteikumiem 2018. gadā. Tas bija mazākais reģistrētais skaits pēdējo desmit gadu laikā. Patvēruma atzīšanas līmenis 2019. gadā paaugstinājās līdz 4,9 % (salīdzinājumā ar 4,1 % 2018. gadā). 2020. gada pirmajā ceturksnī saskaņā ar paziņoto informāciju tika iesniegti 110 patvēruma pieteikumi, kas ir par 8 % mazāk nekā 2019. gada tajā pašā periodā.

Attiecībā uz sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā jāatzīmē, ka atgriešanas rādītājs ir pazeminājies. Atgriešanas rādītājs 2019. gadā pazeminājās līdz 60 % (salīdzinājumā ar 73 % 2018. gadā) — faktiski tika atgriezti 355 Melnkalnes valstspiederīgie. Taču, ņemot vērā to, ka ES dalībvalstis ziņo par labu sadarbību attiecībā uz pašas Melnkalnes un trešo valstu valstspiederīgajiem, šis samazinājums varētu būt saistīts ar ārkārtīgi lielu lēmumu procedūru skaitu, neizpildīto atgriešanas lēmumu uzkrāšanos no iepriekšējiem gadiem un, iespējams, sekundāro kustību.

Ņemot vērā minētās tendences, 2019. gadā valsts līmenī netika īstenota komunikācijas kampaņa, kuras ietvaros tiktu izskaidrotas ar bezvīzu ceļošanas režīmu saistītās tiesības un pienākumi. Tomēr Melnkalnes Ārlietu ministrija ir izstrādājusi lietojumprogrammu *e-Konsular*, kurā ir sniegta nepieciešamā informācija Melnkalnes pilsoņiem, kas ceļo uz ārvalstīm, un tajā ir sniegtas atbildes uz pilsoņu jautājumiem par Šengenas noteikumiem.

Pēdējos gados ir konsolidēti un modernizēti nozīmīgi tiesību akti un iniciatīvas migrācijas un patvēruma jomā. 2019. gada 7. oktobrī Melnkalne parakstīja Eiropas Robežu un krasta apsardzes (*Frontex*) statusa nolīgumu ar Eiropas Savienību, kas stājās spēkā 2020. gada 1. jūlijā, tādējādi paverot iespēju rīkot kopīgas operācijas. Melnkalne ir otrā Rietumbalkānu valsts, ar kuru šāds nolīgums ir stājies spēkā.

Covid-19 krīzes dēļ Melnkalne 2020. gada 15. martā slēdza savas robežas, taču neizsludināja ārkārtas stāvokli. Visi komerciālie lidojumi tika atcelti no 6. marta līdz 9. jūnijam. Šajā laikposmā Melnkalnes iestādes no ārvalstīm (galvenokārt no ES) repatriēja aptuveni 17 000 pilsoņu, kas tika panākts, kompetentajām iestādēm veicot atbilstošas darbības, tostarp organizējot čārterlidojumus. 2. jūnijā Melnkalne oficiāli paziņoja, ka Covid-19 pandēmija ir pārvarēta. Pēc tam tika atvērtas robežas attiecībā uz valstīm, kurās reģistrēti mazāk nekā 25 aktīvi Covid-19 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Narkotiku tirdzniecība ir galvenā noziedzīgā darbība, kuru veic Melnkalnes valstspiederīgo organizētās noziedzīgās grupas, un tā izraisa citas drošības problēmas. Melnkalnes valstspiederīgo organizētās noziedzīgās grupas, kuras ir iesaistītas narkotiku tirdzniecībā, galvenokārt darbojas ārpus valsts. Melnkalni uztver arī kā platformu cigarešu kontrabandai.

Melnkalne ir uzlabojusi starptautisko sadarbību cīņā pret organizēto noziedzību, kā rezultātā ir īstenotas sekmīgas operācijas pret Melnkalnes noziedzīgajām grupām gan valstī, gan ārvalstīs. 2019. gadā tika izņemts liels narkotiku daudzums un tika arestēti ievērojami noziedzīgo grupu dalībnieki. Attiecībā uz cigarešu kontrabandu jāatzīmē, ka ir uzlabojusies sadarbība ar ES dalībvalstu muitas iestādēm un Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) un ir notikušas trīs liela apmēra izmeklēšanas saistībā ar tabakas izstrādājumu kontrabandu, taču 2019. gadā tiesas nebija pieņēmušas nevienu notiesājošu spriedumu. Par spīti šajā jomā veiktajiem pastiprinātajiem centieniem ir jāatzīmē, ka lietu skaits joprojām ir nepietiekams, ņemot vērā tabakas izstrādājumu kontrabandas lēsto apmēru no Melnkalnes, uz to un caur tās teritoriju. Ir konstatēta laba sadarbība ar Eiropolu un Interpolu, un palielinās tās informācijas apmērs, kuras apmaiņa notiek caur to kanāliem.

ES politikas cikla / *EMPACT* (Eiropas daudznozaru platforma pret noziedzības draudiem) ietvaros Melnkalne 2020. gadā intensīvi piedalās Spānijas vadītajā prioritātē "nelikumīga šaujamieroču tirdzniecība", proti, Melnkalnei ir piešķirta līdzvadītājas loma vienā no operatīvajām darbībām. Melnkalne ir viena no pirmajām Rietumbalkānu partnervalstīm, kam piešķirta līdzvadītājas loma kādā no operatīvajām darbībām *EMPACT* prioritātes ietvaros. Melnkalne arī piedalās vairākās operatīvajās darbībās citu *EMPACT* prioritāšu ietvaros, lai vērstos pret narkotiku nelikumīgu tirdzniecību, bērnu seksuālu izmantošanu, nelegālās imigrācijas veicināšanu un organizēto noziedzību īpašuma jomā.

Korupcija ir jautājums, kas rada bažas. Lai gan finanšu izmeklēšana tagad tiek sākta agrīnākos krimināllizmeklēšanas posmos nekā iepriekš, tā joprojām netiek sistemātiski sākta visās korupcijas lietās. Joprojām pastāv bažas attiecībā uz nelielo notiesājošo spriedumu skaitu un to, ka plaši tiek izmantota vienošanās par soda samazināšanu, kā rezultātā tiek piemēroti mazāk stingri sodi.

Par policijas starptautisko sadarbību atbildīgā policijas departamenta ietvaros 2019. gada sākumā tika izveidots līdzekļu atguves dienests. Neraugoties uz zināmu progresu, ir jāuzlabo rezultāti līdzekļu iesaldēšanas un konfiskācijas jomā.

Tika turpināts īstenot Kājnieku ieroču, vieglo ieroču un munīcijas kontroles un apjoma samazināšanas stratēģiju 2019.–2024. gadam un Rīcības plānu par šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību starp Eiropas Savienību un Dienvidaustrumeiropas reģionu (2015.–2019.). Ir izveidots funkcionējošs kontaktpunkts šaujamieroču jomā, kas jau darbojas.

Melnkalne 2019. gada decembrī otro gadu pēc kārtas grozīja Likumu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanu, lai atspoguļotu izmaiņas finanšu ziņu vākšanas vienības (*FIU*) institucionālajā režīmā. Grozījumu mērķis bija nodrošināt atbilstību *FATF* ieteikumiem, jo īpaši nodrošinot *FIU* neatkarību un darbības autonomiju, neraugoties uz to, ka administratīvajā ziņā *FIU* tagad ir policijas departaments. 2020. gada maijā *Moneyval* oficiāli izbeidza Melnkalnes pārraudzības procesu, uzskatot, ka valsts ir veikusi pietiekamus pasākumus, lai novērstu 2015. gadā konstatētos trūkumus. Vēl ir jāgroza Likums par starptautiskajiem ierobežojošajiem pasākumiem, lai tas atbilstu ES *acquis*. Sākotnējie rezultāti nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas jomā tika vēl vairāk uzlaboti, kas atspoguļo to, ka tiesībaizsardzības iestādes pievērš lielāku uzmanību šai jomai, kā arī to, ka šo iestāžu spējas šajā jomā ir uzlabojušās. Tomēr galīgo notiesājošo spriedumu un līdzekļu konfiskācijas gadījumu skaits nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas lietās vēl aizvien ir neliels. Joprojām nav novērsti sistēmiskie trūkumi krimināltiesību sistēmā, tostarp tas, kādā veidā tiesas izskata nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas nodarījumus.

2019. gada 19. novembrī Melnkalnes iestādes ar Komisiju parakstīja divpusējus īstenošanas noteikumus par terorisma apkarošanu, balstoties uz Kopīgo ES un Rietumbalkānu rīcības plānu terorisma apkarošanai.

Melnkalnes ieguldītāju pilsonības programmu piemēro kopš 2019. gada 1. janvāra. Līdz šim ir saņemti 24 pieteikumi, un, kaut arī ir pieņemti pieci pozitīvi galīgie lēmumi, neviena pase vēl nav izdota. Komisija cieši uzrauga ar migrāciju un drošību saistītos riskus, kurus varētu radīt šī programma, jo īpaši attiecībā uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, teroristu finansēšanu, korupciju vai organizētās noziedzības iefiltrēšanos, un ir pastāvīgi izvirzījusi šo jautājumu saziņā ar Melnkalnes iestādēm. Būtu jāveic pienācīgas uzticamības pārbaudes un drošības pārbaudes.

Iepriekš sniegtā analīze liecina, ka Melnkalne ir veikusi Otrajā ziņojumā noteiktos pasākumus un vīzu režīma liberalizācijas kritēriji joprojām ir izpildīti. Ir panākts labs progress ar migrāciju saistīto problēmu risināšanas pasākumu īstenošanā. Neraugoties uz atgriešanas rādītāja pazeminājumu, atpakaļuzņemšanas jomā turpinājās laba sadarbība, kas būtu jānodrošina arī turpmāk, kā arī turpinājās sadarbība ar Eiropas Savienību un dalībvalstīm migrācijas un drošības jomā. Savukārt, lai panāktu uzlabojumus un rezultātu noturīgumu organizētās noziedzības un korupcijas apkarošanas jomā, ir nepieciešams papildu darbs.

Jāveic turpmāki pasākumi šādās jomās:

- jārīko informatīvās kampaņas par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu,
- jānovērš un jāapkaro organizētā noziedzība un augsta līmeņa korupcija, cita starpā konfiscējot noziedzīgi iegūtus līdzekļus un iesaldējot līdzekļus, un jāveic pasākumi, lai ierobežotu iespēju vienoties par soda samazināšanu, piemērojot to tikai izņēmuma gadījumos,

- jāstiprina policijas, prokuratūras un tiesu spēja veikt izmeklēšanu un kriminālvajāšanu un pasludināt spriedumus nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas lietās saskaņā ar ES paraugpraksi.

Ziemeļmaķedonijas Republika

Neatbilstīgā migrācija, patvēruma pieteikumi, atpakaļuzņemšana

2018.–2019. gadā Ziemeļmaķedonijas valstspiederīgajiem noteikto ieceļošanas atteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonā samazinājās par 12 % (no 3185 līdz 2815), savukārt to Ziemeļmaķedonijas valstspiederīgo skaits, kuru uzturēšanās atzīta par nelikumīgu, pieauga par 16 % (no 6010 līdz 7000). Ziemeļmaķedonijas valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonas valstīs 2019. gadā samazinājās par 16 %, proti, 2019. gadā tika iesniegti 4035 pieteikumi salīdzinājumā ar 4785 pieteikumiem 2018. gadā. Patvēruma atzīšanas līmenis 2019. gadā pazeminājās līdz 1,4 % (salīdzinājumā ar 2,3 % 2018. gadā). 2020. gada pirmajā ceturksnī saskaņā ar paziņoto informāciju tika iesniegti 650 patvēruma pieteikumi, kas ir par 59 % mazāk nekā 2019. gada tajā pašā periodā.

Attiecībā uz sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā jāatzīmē, ka atgriešanas rādītājs ir pazeminājies. Atgriešanas rādītājs 2019. gadā pazeminājās līdz 78 % (salīdzinājumā ar 99 % 2018. gadā) — faktiski tika atgriezti 3005 Ziemeļmaķedonijas valstspiederīgie. Tā kā ES dalībvalstis ziņo par labu sadarbību attiecībā uz pašas Ziemeļmaķedonijas un trešo valstu valstspiederīgajiem, šis samazinājums varētu būt saistīts ar ārkārtīgi lielu lēmumu procedūru skaitu, neizpildīto atgriešanas lēmumu uzkrāšanos no vairākiem iepriekšējiem gadiem un, iespējams, sekundāro kustību.

Ziemeļmaķedonija turpināja risināt ar neatbilstīgo migrāciju saistītās problēmas. Tiesiskais regulējums attiecībā uz ārējo robežu pārvaldību ir lielā mērā saskaņots ar ES standartiem, un robežkontrole tika īstenota, ievērojot cilvēktiesības. Eiropas Robežu un krasta apsardzes (*Frontex*) statusa nolīgums ar Eiropas Savienību tika parafēts 2018. gada jūlijā, taču vēl nav parakstīts. Iestādes plaši sadarbojas ar *Frontex*, tostarp kā novērotājas kopīgās operācijās. Valsts integrētās robežu pārvaldības koordinācijas centram būtu jāstiprina savas institucionālās un operatīvās spējas, tostarp ar informācijas tehnoloģijām un tehniskajām zināšanām. Robežsardzei, muitai un citām struktūrām joprojām nav savstarpējas piekļuves datubāzēm, un nav oficiāli apstiprinātas un drošas kārtības informācijas apmaiņai ar attiecīgajiem drošības dienestiem.

Ziemeļmaķedonija ir īstenojusi vairākas informatīvās kampaņas par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu, lai nodrošinātu tās pilsoņiem pienācīgu informāciju un novērstu ļaunprātīgu izmantošanu.

2012. gada decembrī Ziemeļmaķedonija ieviesa izmaiņas likumā, kas ļautu iegūt pilsonību īpašu ekonomisku interešu gadījumā. Komisija turpinās cieši uzraudzīt šo jomu, ņemot vērā iespējamos riskus, kas saistīti ar pilnā apjomā ieviestām ieguldītāju pilsonības programmām, jo īpaši attiecībā uz drošību, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, teroristu finansēšanu, korupciju vai organizētās noziedzības iefiltrēšanos.

Covid-19 krīzes dēļ Ziemeļmaķedonija 16. martā slēdza savas robežas un pēc tam 18. martā ieviesa ārkārtas stāvokli uz secīgiem, laika ziņā ierobežotiem periodiem. Ārkārtas stāvoklis tika atcelts 22. jūnijā. No 18. marta līdz turpmākam paziņojumam ir atcelti visi komerciālie lidojumi. Šajā laikposmā Ziemeļmaķedonijas iestādes no ārvalstīm (galvenokārt no ES) repatriēja 3032 pilsoņus, izmantojot repatriācijas čārterlidojumus. 26. jūnijā Ziemeļmaķedonija atvēra savas sauszemes robežas.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Tiesiskais regulējums attiecībā uz organizētās noziedzības apkarošanu kopumā atbilst Eiropas standartiem. Zināms progress tika panākts, vēl vairāk uzlabojot rezultātus cīņā pret organizēto noziedzību, pastiprinot tiesībaizsardzības iestāžu sadarbību un ievērojami uzlabojot operatīvās spējas apkarot cilvēku tirdzniecību. Kopš 2020. gada 1. janvāra ir sāktas sešas izmeklēšanas pret 20 cilvēkiem – piecas lietas attiecas uz narkotiku, psihotropo vielu un prekursoru neatļautu ražošanu un tirdzniecību, savukārt viena lieta attiecas uz cilvēku (tostarp nepilngadīgo) tirdzniecību un migrantu kontrabandu. Ziemeļmaķedonija turpināja darbu visu veidu organizētās noziedzības un korupcijas novēršanā un apkarošanā. Turpmāks progress tika panākts operatīvajā līmenī, uzlabojot Valsts organizētās noziedzības apkarošanas koordinācijas centra efektivitāti un piedaloties kopīgās operācijās ar ES dalībvalstīm un kaimiņvalstīm. Krimināl kodekss kopumā atbilst Eiropas standartiem, un tajā ir paredzēta krimināl atbildība par cilvēku tirdzniecību, bērnu pornogrāfiju tiešsaistē, kibernoziegumiem un narkotiku tirdzniecību.

Palielinājās prokuratūras sākto krimināl izmeklēšanu skaits attiecībā uz organizētās noziedzības grupām. Vairākums izmeklēšanas un tiesvedības gadījumu attiecas uz narkotiku tirdzniecību un migrantu kontrabandu. Neraugoties uz zināmu progresu, tiesībaizsardzības un krimināl vajāšanas struktūrām būtu jāturpina uzlabot operatīvās spējas, tostarp tā, lai tās spētu sistemātiski veikt finanšu izmeklēšanu. Ir jāturpina uzlabot koordināciju un datu sistemātisku apmaiņu. Ziemeļmaķedonijai joprojām nav pietiekami efektīvu instrumentu, lai iesaldētu, pārvaldītu un konfiscētu noziedzīgi iegūtus līdzekļus. Ir vajadzīga integrētāka operatīvā pieeja, lai nodrošinātu līdzekļu faktisku atgūšanu.

2019. gada 9. oktobrī Ziemeļmaķedonija ar Komisiju parakstīja divpusējus īstenošanas noteikumus par terorisma apkarošanu, balstoties uz Kopīgo ES un Rietumbalkānu rīcības plānu terorisma apkarošanai[12].

Iepriekš sniegtā analīze liecina, ka Ziemeļmaķedonija ir veikusi Otrajā ziņojumā noteiktos pasākumus un vīzu režīma liberalizācijas kritēriji joprojām ir izpildīti. Labs progress ir panākts it īpaši attiecībā uz informatīvajām kampaņām par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu un novēršanas un tiesībaizsardzības pasākumiem smagu un organizēto noziegumu apkarošanas jomā. Neraugoties uz atgriešanas rādītāja pazeminā šanos, atpakaļuzņemšanas jomā turpinājās laba sadarbība, kas būtu jānodrošina arī turpmāk. Tomēr īstenošana vēl vairāk jāuzlabo.

Jāveic turpmāki pasākumi šādās jomās:

- jāstiprina robežkontrole, vienlaikus pilnībā ievērojot pamattiesības,
- jāturpina rīkot informatīvās kampaņas par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu,
- jāturpina uzlabot tiesībaizsardzības pasākumu efektivitāti cīņā pret organizētās noziedzības tīkliem, jo īpaši pret tiem, kuri iesaistīti narkotiku tirdzniecībā,
- jāturpina gūt pārliecinošus rezultātus attiecībā uz izmeklēšanas, krimināl vajāšanas un notiesāšanas gadījumiem,
- vēl vairāk jāpastiprina cīņa pret korupciju,
- jāaktivizē organizēto noziedzības grupu (tostarp migrantu kontrabandā, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā un finanšu noziegumos iesaistīto grupu) izmeklēšana un krimināl vajāšana.

Serbija

Neatbilstīgā migrācija, patvēruma pieteikumi, atpakaļuzņemšana

[12] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf.

2018.–2019. gadā Serbijas valstspiederīgajiem noteikto ieceļošanas atteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonā samazinājās par 8 % (no 9035 līdz 8300), savukārt to Serbijas valstspiederīgo skaits, kuru uzturēšanās atzīta par nelikumīgu, pieauga par 4 % (no 13 090 līdz 13 635). Serbijas valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonas valstīs samazinājās par 5 %, proti, 2019. gadā tika iesniegti 6075 pieteikumi salīdzinājumā ar 6425 pieteikumiem 2018. gadā. Patvēruma atzīšanas līmenis 2019. gadā pazeminājās līdz 4,8 % (salīdzinājumā ar 7,0 % 2018. gadā). 2020. gada pirmajā ceturksnī saskaņā ar paziņoto informāciju tika iesniegti 1015 patvēruma pieteikumi, kas ir par 53 % mazāk nekā 2019. gada tajā pašā periodā.

Attiecībā uz sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā jāatzīmē, ka atgriešanas rādītājs ir pazeminājies. Atgriešanas rādītājs 2019. gadā pazeminājās līdz 60 % (salīdzinājumā ar 77 % 2018. gadā) — faktiski atgriezti 5250 Serbijas valstspiederīgie. Taču, ņemot vērā to, ka ES dalībvalstis ziņo par labu sadarbību attiecībā uz pašas Serbijas un trešo valstu valstspiederīgajiem, šīs izmaiņas varētu būt saistītas ar ārkārtīgi lielu lēmumu procedūru skaitu, neizpildīto atgriešanas lēmumu uzkrāšanos no vairākiem iepriekšējiem gadiem un, iespējams, sekundāro kustību.

Eiropas Robežu un krasta apsardzes (*Frontex*) statusa nolīgums ar Eiropas Savienību tika parakstīts 2019. gada 19. novembrī. Tā kā ES ir pabeigusi savu ratifikācijas procedūru, minētais nolīgums stāsies spēkā, kolīdz to būs ratificējusi Serbija. Pēc statusa nolīguma stāšanās spēkā tas būtu pēc iespējas drīz jāīsteno, cita starpā izvietojot kopīgas *Frontex* vienības.

Attiecībā uz vīzu politiku jāatzīmē, ka bezvīzu statuss, ko Serbija piešķīrusi citām valstīm[13], kas iekļautas to valstu ES sarakstā, kurām vajadzīga vīza, joprojām rada bažas saistībā ar iespējamiem migrācijas un drošības riskiem un tiek cieši uzraudzīts.

Pastāvīgi tiek rīkotas informatīvās kampaņas, kuru mērķis ir palielināt informētību par Serbijas valstspiederīgo tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu.

Covid-19 krīzes dēļ Serbija 15. martā slēdza savas robežas un tajā pašā dienā ieviesa ārkārtas stāvokli. Ārkārtas stāvoklis tika atcelts 6. maijā. 19. martā tika atcelti visi komerciālie lidojumi (līdz 21. maijam). Līdz 22. maijam Serbijas iestādes no ārvalstīm (galvenokārt no ES) repatriēja 5637 pilsoņus, izmantojot repatriācijas čārterlidojumus.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Organizētās noziedzības grupām, jo īpaši no Serbijas, joprojām ir būtiska loma kokaīna nelikumīgajā tirdzniecībā un izplatīšanā Eiropas Savienībā. Ieroču krājumi, kas vēl aizvien ir Serbijā, rada risku šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības kontekstā.

Paredzams, ka tuvākajā nākotnē tiks parakstīta darba vienošanās starp Serbijas Narkotiku apkarošanas biroju un Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru. Serbija aktīvi piedalās ES politikas ciklā starptautisko smago noziegumu un organizētās noziedzības apkarošanai (2018.–2021.) / Eiropas daudznozaru platformā pret noziedzības draudiem (*EMPACT*). 2020. gadā Serbija *EMPACT* ietvaros piedalās 15 operatīvajās darbībās (no kopsummā 249 darbībām). Kopš 2017. gada marta Eiropolā ir norīkots Serbijas policijas sadarbības koordinators. Savukārt Eiropola sadarbības koordinators Serbijā vēl aizvien nav izvietots, neraugoties uz to, ka nolīgums par šo izvietošanu tika ratificēts 2019. gada novembrī.

[13] ES *acquis* paredz, ka Armēnijas, Azerbaidžānas, Bahreinas, Baltkrievijas, Bolīvijas, Burundi, Gvinejas-Bisavas, Indijas, Indonēzijas, Jamaikas, Kataras, Kazahstānas, Kirgizstānas, Kubas, Kuveitas, Ķīnas, Mongolijas, Omānas, Surinamas, Tunisijas, Turcijas un Krievijas valstspiederīgajiem jābūt vīzai, ieceļojot Eiropas Savienībā, savukārt Serbija nodrošina minēto valstu valstspiederīgajiem iespēju iebraukt tās teritorijā bez vīzas.

Attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju Serbija uzdeva Iekšlietu ministrijas Finanšu pārkāpumu izmeklēšanas vienībai veikt līdzekļu atguves dienesta funkcijas, taču tās vēl netiek pilnvērtīgi īstenotas. Serbija īsteno Likumu par valdības iestāžu organizāciju un jurisdikciju organizētās noziedzības, terorisma un korupcijas apkarošanā. Tomēr tiesībaizsardzības un tiesu iestādēm vēl jāgūst pārliecinoši rezultāti izmeklēšanā, kriminālvajāšanā un notiesāšanā attiecībā uz smagās un organizētās noziedzības lietām. Īpašo korupcijas apkarošanas departamentu izveide Augstākajā prokuratūrā, kas notika pirms diviem gadiem, sāk dot rezultātus, un pieaug to notiesājošo spriedumu skaits, kuri ir tikuši pieņemti pirmajā instancē pēc īpašo departamentu veiktās kriminālvajāšanas.

Serbija ir pielāgojusi policijas organizatorisko struktūru uz izlūkdatiem balstītas policijas darbības modeļa vajadzībām. 2019. gada jūnijā Serbija pieņēma Kājnieku ieroču un vieglo ieroču kontroles stratēģiju 2019.–2024. gadam, kā arī attiecīgo rīcības plānu, un tie tagad tiek īstenoti. Ir izveidota vienība, kuras uzdevums ir uzraudzīt visus ar ieročiem saistītos operatīvos datus un apmainīties ar tiem. Serbijas un *Eurojust* sadarbības nolīgums tika parakstīts 2019. gada 12. novembrī un stājās spēkā decembrī. Serbijas iestādes 2019. gada 19. novembrī ar Komisiju parakstīja divpusējus noteikumus, lai īstenotu Kopīgo ES un Rietumbalkānu rīcības plānu terorisma apkarošanai.

Iepriekš sniegtā analīze liecina, ka Serbija ir veikusi Otrajā ziņojumā noteiktos pasākumus un vīzu režīma liberalizācijas kritēriji joprojām ir izpildīti. Ir panākts labs progress ar neatbilstīgo migrāciju saistīto problēmu risināšanas pasākumu īstenošanā. Neraugoties uz atgriešanas rādītāja pazemināšanos, atpakaļuzņemšanas jomā turpinājās laba sadarbība, kas būtu jānodrošina arī turpmāk, kā arī turpinājās sadarbība ar Eiropas Savienību un dalībvalstīm migrācijas un drošības jomā. Tajā pašā laikā, lai panāktu uzlabojumus un rezultātu noturīgumu, ir nepieciešams papildu darbs, jo īpaši attiecībā uz saskaņošanu ar ES vīzu politiku.

Jāveic turpmāki pasākumi šādās jomās:

- jāpanāk atbilstība ES vīzu politikai, kas ir priekšnosacījums turpmākai migrācijas pārvaldības kritērija izpildei,
- jāturpina rīkot informatīvās kampaņas par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu,
- jāturpina stiprināt robežkontroles procesu, jo īpaši robežuzraudzību, ieskaitot identifikācijas un reģistrēšanas pasākumus, vienlaikus pilnībā ievērojot pamattiesības,
- jānodrošina Eiropola sadarbības koordinatora laicīga akreditācija un izvietošana,
- jāgūst pārliecinoši rezultāti attiecībā uz izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un notiesājošiem spriedumiem organizētās noziedzības (tostarp ar narkotikām un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu saistītajās) lietās, pamatojoties uz proaktīvu izmeklēšanu (tai skaitā sistemātisku naudas plūsmu izsekošanu un to konfiskāciju, kā arī īpašo izmeklēšanas pasākumu efektīvu izmantošanu attiecīgo pierādījumu vākšanai).

II.2. Austrumu partnerība

Gruzija

Neatbilstīgā migrācija, patvēruma pieteikumi, atpakaļuzņemšana

2018.–2019. gadā Gruzijas valstspiederīgajiem noteikto ieceļošanas atteikumu skaits Šengenas zonā pieauga par 17 % (no 3805 līdz 4435), kā arī par 26 % (no 9400 līdz 11 845) palielinājās to Gruzijas valstspiederīgo skaits, kuru uzturēšanās atzīta par nelikumīgu. Gruzijas valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonas valstīs pieauga par 9 %, proti, 2019. gadā tika iesniegti 21 570 pieteikumi salīdzinājumā ar 19 730 pieteikumiem 2018. gadā. No Austrumu partnerības valstīm, ar kurām ir bezvīzu režīms, Gruzija trešo gadu pēc kārtas bija tā valsts, kuras valstspiederīgie iesniedza visvairāk patvēruma pieteikumu. Patvēruma atzīšanas līmenis

2019. gadā pazemināj̄ās līdz 4,1 % (salīdzinājumā ar 4,7 % 2018. gadā). 2020. gada pirmajā ceturksnī saskaņā ar paziņoto informāciju tika iesniegti 3795 patvēruma pieteikumi, kas ir par 42 % mazāk nekā 2019. gada tajā pašā periodā.

Attiecībā uz sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā jāatzīmē, ka atgriešanas rādītājs ir pazemināj̄ies. Atgriešanas rādītājs 2019. gadā pazemināj̄ās līdz 52 % (salīdzinājumā ar 65 % 2018. gadā) — faktiski tika atgriezti 8520 Gruzijas valstspiederīgie. Taču, ņemot vērā to, ka ES dalībvalstis ziņo par labu sadarbību gan pašas Gruzijas, gan trešo valstu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanas jomā, šo atgriešanas rādītāja samazinājumu nevajadzētu saistīt ar sliktu sniegumu vai izmaiņām sadarbībā.
Ar ES atbalstu Gruzija ir izstrādājusi Atpakaļuzņemšanas lietu elektronisko pārvaldības sistēmu (*RCMS*), ko pašlaik izmanto 17 dalībvalstis, kuras atkārtoti paudušas apmierinātību ar šīs sistēmas izmantošanu un īpaši atzinīgi novērtē to, ka Gruzija laicīgi izskata pieteikumus. Pozitīvo atbilžu uz atpakaļuzņemšanas pieprasījumiem īpatsvars ir 98 %. Sistēmu bieži izmanto kā labas prakses un tehnoloģiju piemēru citām trešām valstīm.

Nepamatoti patvēruma pieteikumi, ko Gruzijas pilsoņi iesniedz ES dalībvalstīs un Šengenas asociētajās valstīs, vēl aizvien ir problēma, kuras novēršanai ir vajadzīgi pastāvīgi un būtiski Gruzijas iestāžu centieni. Patvēruma pieteikumi bieži vien tiek ļaunprātīgi izmantoti, lai saņemtu medicīnisko aprūpi Eiropas Savienībā. Gruzijas iestādes turpināja risināt šo problēmu un sadarbojas ar Komisiju, tieslietu un iekšlietu aģentūrām un ES dalībvalstīm pie operatīvo pasākumu kopuma nolūkā samazināt ar neatbilstīgo migrāciju un noziedzību saistītās problēmas. Lai novērstu bezvīzu režīma ļaunprātīgu izmantošanu, Gruzija izdarīja grozījumus Krimināl̄kodeksā, kuri paredz krimināl̄atbildības noteikšanu par Gruzijas valstspiederīgo nelikumīgas uzturēšanās ārvalstīs atbalstīšanu, kā arī par palīdzību sagrozītas informācijas iesniegšanā nolūkā iegūt starptautisko aizsardzību (piemēram, patvērumu). Gruzija ir apņēmusies padarīt stingrāku uzvārda maiņas procedūru (papildus 2018. gadā ieviestajiem ierobežojumiem) un 2019. gada novembrī pieņēma grozījumus Likumā par brīvības atņemšanu neparedzošo sodu un probācijas piemērošanas procedūru, ieviešot stingrākus noteikumus un skaidrākus kritērijus, uz kuru pamata tiek pieņemts lēmums par to, vai notiesāta persona drīkst pamest valsti.

Robežu pārvaldības jomā Gruzijas iestādes pastiprināja sadarbību ar *Frontex*. Lai samazinātu to neatbilstīgo Gruzijas migrantu plūsmu, kuri ierodas ES lidostās, *Frontex* kopā ar Gruzijas iestādēm un ES dalībvalstīm 2019. gada pavasarī sāka kopīgu darbību. Šajā kontekstā tika izvietoti *Frontex* eksperti, lai atbalstītu Gruzijas patruļas policiju *Kutaisi* starptautiskajā lidostā un konsultētu Gruzijas patruļas policijas amatpersonas par nosacījumiem, ar kādiem no Gruzijas izlidojošajiem pasažieriem tiek ļauts ieceļot Šengenas un asociēto valstu zonā. Papildus un līdztekus tam četri Gruzijas patruļas policisti katru mēnesi 2019. gadā un 2020. gada sākumā tika izvietoti īpaši izraudzītās ES dalībvalstu lidostās, lai palīdzētu vietējām robežkontroles iestādēm kā novērotāji pienākumu veikšanā otrajā līnijā. Covid-19 pandēmijas dēļ šī operācija pašlaik ir apturēta.

Komisija 2020. gada jūnijā apstiprināja jaunu darba vienošanos starp *Frontex* un Gruziju, kuras mērķis ir nepieļaut neatbilstīgo migrāciju un apkarot pārrobežu noziedzību, kā arī apmainīties ar informāciju un paraugpraksi robežu pārvaldības (tostarp atgriešanas) jomā, cita starpā veicot kopīgu riska analīzi.

Ar Eiropas Komisijas Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instrumenta (*TAIEX*) starpniecību 2019. un 2020. gadā tika izvietoti ES eksperti, lai konsultētu Gruzijas iestādes par tiesiskā regulējuma uzlabojumiem, kas vajadzīgi pirmsizceļošanas pārbaužu veikšanai uz robežām.

Gruzijas valdība ir īstenojusi trīs informatīvās kampaņas, lai palielinātu iedzīvotāju informētību par noteikumiem, kas attiecas uz bezvīzu režīmu ar ES. Trešā kampaņa bija īpaši paredzēta potenciālajiem patvēruma meklētājiem, un tajā tika uzsvērts katra Gruzijas valstspiederīgā pienākums ievērot bezvīzu režīma noteikumus.

Covid-19 krīzes dēļ Gruzija 18. martā slēdza savas robežas un pēc tam 21. martā ieviesa ārkārtas stāvokli. Ārkārtas stāvoklis tika atcelts 22. maijā. 21. martā tika atcelti visi komerciālie lidojumi (līdz

30. jūnijam). Šajā laikposmā Gruzijas Ārlietu ministrija no ārvalstīm (galvenokārt no ES) repatriēja vairāk nekā 13 000 Gruzijas pilsoņu, izmantojot repatriācijas čārterlidojumus.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Joprojām tiek ziņots, ka organizētās noziedzības grupas no Gruzijas ir ļoti aktīvas Šengenas un asociēto valstu zonā, un tām ir būtiska loma organizētajos noziedzīgajos nodarījumos pret īpašumu. Organizētās noziedzības grupas no Gruzijas vairākās ES dalībvalstīs ir mainījušas savu darbības virzienu, pārorientējoties no laupīšanām mājokļos uz organizētām zādzībām veikalos. Savas darbības turpināšanai dažas no šīm grupām ir arī pārcēlušās uz citām valstīm. Tas, iespējams, zināmā mērā skaidrojams ar to, ka daudzas ES dalībvalstis pēdējos gados ir pielikušas lielākas pūles organizētās noziedzības apkarošanā. Turklāt kopš bezvīzu režīma stāšanās spēkā vairākas ES dalībvalstis ir ziņojušas, ka aizturēto noziedznieku vidū pieaug patvēruma meklētāju skaits no Gruzijas.

Kibernoziedznieki no Gruzijas bija iesaistīti starptautiskajā noziedzīgajā tīklā *GozNym*, kas 2019. gada maijā tika sagrauts Eiropola atbalstītā starptautiskā tiesībaizsardzības operācijā[14].

Gruzija ir pastiprinājusi sadarbību ar Eiropolu starptautiskās tiesībaizsardzības jomā un nostiprinājusi Gruzijas policijas atašeju tīklu Eiropas Savienībā. Nesen pieņemtā Valsts stratēģijas par organizētās noziedzības apkarošanu 2017.–2020. gadam Rīcības plāna 2019. un 2020. gadam ietvaros Gruzija ir pastiprinājusi pasākumus pret organizēto noziedzību, kā arī turpināja uzlabot modernos noziegumu analīzes mehānismus, pakāpeniski ieviešot uz izlūkdatiem balstītu policijas darbību.

Gruzija turpina īstenot pretkorupcijas reformas, izmantojot Korupcijas apkarošanas stratēģiju un Rīcības plānu 2019. un 2020. gadam, ņemot vērā korupcijas apkarošanas prioritātes dažādās nozarēs (tiesu vara, privātais sektors, politiskā korupcija, iepirkumi u. c.) un starptautisko dalībnieku ieteikumus. Taču vēl aizvien pastāv zināmas bažas par augsta līmeņa korupciju.

Iepriekš sniegtā analīze liecina, ka Gruzija ir veikusi Otrajā ziņojumā noteiktos pasākumus un vīzu režīma liberalizācijas kritēriji joprojām ir izpildīti. Neraugoties uz atgriešanas rādītāja pazemināšanos, atpakaļuzņemšanas jomā turpinājās laba sadarbība, kas būtu jānodrošina arī turpmāk. Lai gan ar neatbilstīgo migrāciju un noziedzību saistīto problēmu risināšanai ir ieviesti konkrēti pasākumi, ir vajadzīga tūlītēja turpmāka rīcība, lai novērstu šīs problēmas, jo īpaši nepamatotu patvēruma pieteikumu aizvien lielāko skaitu.

[14] Noziedzīgais tīkls izmantoja ļaunprogrammatūru *GozNym*, lai mēģinātu izkrāpt aptuveni 100 miljonus ASV dolāru no vairāk nekā 41 000 cietušo, galvenokārt uzņēmumiem un to finanšu iestādēm.

Jāveic turpmāki pasākumi šādās jomās:

- jāstiprina operatīvā sadarbība, lai panāktu un saglabātu to nepamatoto patvēruma pieteikumu skaita strauju samazināšanos, kurus Šengenas un asociēto valstu zonas valstīs iesniedz Gruzijas valstspiederīgie; konkrēti – sistemātiskā jārisina ar veselības aprūpi saistītās problēmas, kas ir viens no pievilcējfaktoriem, kāpēc Eiropas Savienībā tiek iesniegti patvēruma pieteikumi,
- jāpastiprina starptautiskajās lidostās pirms izlidošanas veiktās pārbaudes (it īpaši zemo cenu lidojumu gadījumā), vienlaikus pilnībā ievērojot pamattiesības un datu aizsardzības prasības,
- jāturpina rīkot informatīvās kampaņas par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu,
- jāstiprina pārrobežu tiesībaizsardzības sadarbība, lai cīnītos pret organizētajām noziedzības grupām no Gruzijas, un šā procesa ietvaros prioritārā kārtā jāpabeidz reforma, kas attiecas uz izlūkdatos balstītu policijas darbību.

<u>Moldovas Republika</u>

Neatbilstīgā migrācija, patvēruma pieteikumi, atpakaļuzņemšana

2018.–2019. gadā Moldovas valstspiederīgajiem noteikto ieceļošanas atteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonā samazinājās par 3 % (no 8170 līdz 7940), savukārt to Moldovas valstspiederīgo skaits, kuru uzturēšanās atzīta par nelikumīgu, pieauga par 47 % (no 11 280 līdz 16 540). Moldovas valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonas valstīs pieauga par 48 %, proti, 2019. gadā tika iesniegti 5685 pieteikumi salīdzinājumā ar 3830 pieteikumiem 2018. gadā. Patvēruma atzīšanas līmenis 2019. gadā pazeminājās līdz 0,8 % (salīdzinājumā ar 1,4 % 2018. gadā). 2020. gada pirmajā ceturksnī saskaņā ar paziņoto informāciju tika iesniegti 1345 patvēruma pieteikumi, kas ir par 7 % mazāk nekā 2019. gada tajā pašā periodā.

Attiecībā uz sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā jāatzīmē, ka atgriešanas rādītājs ir pazeminājies. Atgriešanas rādītājs 2019. gadā pazeminājās līdz 63 % (salīdzinājumā ar 86 % 2018. gadā) — faktiski tika atgriezti 4720 Moldovas valstspiederīgie. Taču, ņemot vērā to, ka ES dalībvalstis ziņo par labu sadarbību gan pašas Moldovas, gan trešo valstu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanas jomā, šo atgriešanas rādītāja samazinājumu nevajadzētu saistīt ar sliktu sniegumu vai izmaiņām sadarbībā. Moldova ir īstenojusi informatīvās kampaņas saistībā ar bezvīzu režīmu un vairākus pasākumus, kas īpaši attiecas uz neaizsargātu kopienu integrāciju.

Covid-19 krīzes dēļ Moldova 17. martā izsludināja ārkārtas stāvokli un slēdza savas robežas. Ceļošanas ierobežojumi tika pagarināti līdz 2020. gada 15. jūlijam. Pandēmijas sākumā no ES tika repatriēti 200 000–250 000 Moldovas pilsoņu. Šo personu atgriešanās varētu nozīmēt to, ka sociālā sistēma saskarsies ar lielākām izmaksām un samazināsies emigrantu naudas pārvedumi. Moldovas Valsts bankas (*NBM*) statistika norāda uz to, ka naudas pārvedumi 2020. gada martā saruka par 12 % salīdzinājumā ar 2019. gadu.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Organizētās noziedzīgās grupas no Moldovas pārskata periodā turpināja radīt būtiskus noziedzības draudus. To dalība krāpšanā akcīzes nodokļu (galvenokārt tabakas izstrādājumiem piemērojamo) jomā 2019. gadā pastiprinājās, un turpinājās organizēto noziedzīgo grupu dalība korupcijā sportā. Moldova ir svarīga to viltoto alkoholisko dzērienu izcelsmes valsts, kas kontrabandas ceļā nonāk Eiropas Savienībā, un nozīmīga kontrabandas un viltotu cigarešu izcelsmes valsts, kā arī tādu kvalificētu darbinieku izcelsmes valsts, kuri Eiropas Savienībā strādā nelegālās cigarešu rūpnīcās. Moldova ir tranzītvalsts, caur kuru ES tiek ievestas dažādas nelegālās narkotikas, jo īpaši heroīns. Tiek ziņots, ka organizētās

noziedzīgās grupas no Moldovas ir cieši iesaistītas ļaunprogrammatūras un izspiedējprogrammatūras izplatīšanā finansiāla labuma gūšanas nolūkā, un tās kibernoziedzniekiem bijusi būtiska loma starptautiskajā *GozNym* ļaunprogrammatūras noziedzīgajā tīklā, kas tika sagrauts 2019. gada maijā[15].

Moldova ir īstenojusi centienus saistībā ar korupcijas apkarošanu, piemēram, tā ir palielinājusi korupcijas apkarošanas iestāžu (tostarp Valsts integritātes iestādes, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu atgūšanas aģentūras un Finanšu pārkāpumu izmeklēšanas vienības) gada budžetu. No 2019. gada jūnija līdz augustam valdība, kuru vadīja bijusī premjerministre *Maia Sandu,* apstiprināja pasākumu programmu "Partnerība valsts depolitizācijai" un Rīcības plānu 2019.–2020. gadam, kas nodrošināja satvaru korupcijas izmeklēšanai un vērsa Korupcijas apkarošanas prokuratūras darbību uz augsta līmeņa lietām. Likums par prokuratūru tika grozīts, lai izveidotu jaunu ģenerālprokurora atlases procedūru. Ar ģenerālprokurora darbā pieņemšanas procesu saistītie jautājumi izraisīja neuzticības balsojumu Moldovas valdībai 2019. gada 12. novembrī. Jaunā valdība, kas deva zvērestu 2019. gada 14. novembrī, nāca klajā ar programmu laikposmam līdz 2020. gada rudenim un 2019. gada 11. decembrī apstiprināja Rīcības plānu 2020.–2023. gadam, tostarp attiecībā uz korupcijas apkarošanu, tiesu sistēmas reformu un krāpšanas izmeklēšanu banku darījumos. 2020. gada 28. maijā Moldova oficiāli pievienojās ESAO korupcijas apkarošanas tīkla ietvaros izstrādātajam Stambulas korupcijas novēršanas rīcības plānam. 2020. gada 21. maijā Moldova arī pieņēma likumu par sankcijām cīņā pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

Tiesu sistēmas reformas iniciatīvas ietvaros valdība 2019. gada decembrī ierosināja grozījumus Tiesnešu augstākās padomes (*SCM*) likumā[16], kuri tika pieņemti un izsludināti. Tobrīd par šo likumprojektu vēl nebija pieņemts steidzamais Venēcijas komisijas atzinums, kurā pausta nožēla par šiem grozījumiem, kas acīmredzot veikti lielā steigā[17]. Uz šo grozījumu pamata Tiesnešu augstākajā padomē 2020. gada martā tika iecelti četri sabiedrības pārstāvji. Venēcijas komisijai tika iesniegts konstitūcijas grozījumu projekts tiesu sistēmas reformas jomā, it īpaši attiecībā uz *SCM*. Kaut arī vairāki priekšlikumi tika vērtēti pozitīvi, Venēcijas komisija kritizēja 2020. gada martā veiktās iecelšanas un aicināja valdību risināt šo jautājumu konstitucionālās reformas procesā[18]. Tiesu sistēmas reformas stratēģijas un rīcības plāna 2020.–2023. gadam projekti tika iesniegti apspriešanai Eiropas Padomē.

2019. gada 19. jūlijā Moldova pagaidu kārtā apturēja programmas "Pilsonības ieguve apmaiņā pret ieguldījumiem" darbību uz četriem mēnešiem, un 2019. gada decembrī apturēšana tika pagarināta vēl par diviem mēnešiem. No programmas sākšanas līdz moratorija noteikšanai Moldovas pilsonību ieguva astoņas personas, savukārt 34 pieteikumi vēl joprojām tiek izskatīti (tie tika iesniegti pirms pirmā moratorija noteikšanas). Valdība 2020. gada 26. februārī pieņēma jaunu likumu, ar ko ieviesa jaunu moratoriju līdz 2020. gada 1. septembrim. Likums divos lasījumos tika pieņemts 2020. gada 28. februārī, un jaunais moratorijs stājās spēkā 2020. gada 20. martā. Parlaments 2020. gada 18. jūnijā pieņēma likumu, ar ko no 2020. gada 1. septembra (pašlaik spēkā esošā moratorija beigas) atceļ programmu "Pilsonības ieguve apmaiņā pret ieguldījumiem". Līdz programmas atcelšanai tiks turpināta tikai pašreizējo pieteikumu izskatīšana. Komisija cieši uzrauga to, vai attiecībā uz pieteikumiem, kuri saņemti pirms moratorija stāšanās spēkā un kurus turpinās izskatīt līdz

[15] Noziedzīgais tīkls izmantoja ļaunprogrammatūru *GozNym*, lai apzagtu vairāk nekā 41 000 cietušo, galvenokārt uzņēmumus un to finanšu iestādes. Ļaunprogrammatūras šifrēšanai, lai pretvīrusu programmatūra to neatklātu, tika izmantoti tā dēvētie "šifrētāji" (tostarp viens no Belci pilsētas Moldovā).

[16] Likums Nr. 193 (2019. gada 20. decembris) par grozījumiem *SCM* likumā.

[17] Venēcijas komisijas atzinums CDL-PI(2020)001.

[18] Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)001.

programmas atcelšanai 2020. gada 1. septembrī, tiek veiktas stingras attiecīgo personu drošības un iepriekšējās darbības pārbaudes.

Saistībā ar Covid-19 krīzi parlaments 2020. gada 17. martā izsludināja ārkārtas stāvokli uz 60 dienām un grozīja likumu par ārkārtas stāvokli, lai parlaments varētu balstot par konstitutīviem likumiem, kā arī lai nodrošinātu zināmu elastību valdības struktūrām, kas pārvalda ārkārtas situāciju, t. i., Ārkārtas situāciju komisijai, kuras darbu koordinē premjerministrs, Iekšlietu ministrijai un Ārkārtas situāciju inspekcijai. Ārkārtas stāvoklis tajā pašā dienā tika izsludināts arī Piedņestras apgabalā – sākotnēji tikai uz 30 dienām, taču tad pagarināts līdz 15. maijam. Valdība 1. aprīlī uzņēmās atbildību par sociālekonomisko pasākumu kopumu Covid-19 seku novēršanai, kuru Konstitucionālā tiesa 9. aprīlī apturēja un 13. aprīlī pasludināja par neatbilstošu konstitūcijai. Ārkārtas situāciju komisija 10. aprīlī pieņēma lielāko daļu pasākumu, kas bija ietverti minētajā pasākumu kopumā. Parlaments 23. aprīlī pieņēma atbilstošos budžeta labojumus, un prezidents 25. aprīlī izsludināja ar tiem saistītos likumus, kas tajā pašā dienā stājās spēkā.

Iepriekš sniegtā analīze liecina, ka Moldova ir veikusi Otrajā ziņojumā noteiktos pasākumus un vīzu režīma liberalizācijas kritēriji joprojām ir izpildīti. Bijusī Moldovas valdība, kuru vadīja toreizējā premjerministre* Maia Sandu*, sāka svarīgas darbības attiecībā uz korupcijas apkarošanas kritēriju, taču jaunajai valdībai šie centieni ir pilnībā jāīsteno un jāuztur. Neraugoties uz atgriešanas rādītāja pazemināšanos, atpakaļuzņemšanas jomā turpinājās laba sadarbība, kas būtu jānodrošina arī turpmāk. Attiecībā uz neatbilstīgo migrāciju — Moldovai ir jāaktivizē darbs un jāveic pasākumi, lai novērstu nepamatotu patvēruma pieteikumu skaita pieaugumu.

Jāveic turpmāki pasākumi šādās jomās:

- jāstiprina operatīvā sadarbība, lai ātri samazinātos to nepamatoto patvēruma pieteikumu skaits, kurus Šengenas un asociēto valstu zonas valstīs iesniedz Moldovas valstspiederīgie,
- jāturpina rīkot informatīvās kampaņas par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu,
- jāturpina efektīvs apspriešanas process, lai pieņemtu stratēģisku koncepciju un rīcības plānu tiesu sistēmas reformai, pamatojoties uz visaptverošu diagnostisku pārskatu, pārliecinoties par ieinteresēto personu principiālu piekrišanu un stingri ievērojot konstitūciju un Eiropas standartus,
- jāpanāk progress ar tiesu sistēmu saistīto konstitūcijas grozījum pieņemšanā atbilstīgi Venēcijas komisijas ieteikumiem,
- būtiski jāsamazina Valsts integritātes iestādes iekavēto e-deklarāciju skaits un jānodrošina līdzekļu atgūšanas stratēģijas un aktīvu deklarēšanas sistēmas efektīva īstenošana attiecībā uz visiem augsta līmeņa dalībniekiem,
- jāstiprina centieni nolūkā veikt un pabeigt objektīvu un visaptverošu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par krāpšanas gadījumiem banku darījumos 2014. gadā, lai bez liekas kavēšanās notiesātu visas par to atbildīgās personas un atgūtu nelikumīgi piesavinātos līdzekļus.

Ukraina

Neatbilstīgā migrācija, patvēruma pieteikumi, atpakaļuzņemšana

2018.–2019. gadā Ukrainas valstspiederīgajiem noteikto ieceļošanas atteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonā palielinājās par 25 % (no 53 185 līdz 66 390), kā arī par 11 % (no 37 410 līdz 41 705) pieauga to Ukrainas valstspiederīgo skaits, kuru uzturēšanās atzīta par nelikumīgu.
Ukrainas valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaits Šengenas un asociēto valstu zonas valstīs samazinājās par 5 %, proti, 2019. gadā tika iesniegti 9505 pieteikumi salīdzinājumā ar 10 035 pieteikumiem 2018. gadā. Patvēruma atzīšanas līmenis 2019. gadā pazeminājās līdz 10,2 % (salīdzinājumā ar 17,3 % 2018. gadā). 2020. gada pirmajā ceturksnī saskaņā ar paziņoto informāciju tika iesniegti 1570 patvēruma pieteikumi, kas ir par 41 % mazāk nekā 2019. gada tajā pašā periodā.

Attiecībā uz sadarbību atpakaļuzņemšanas jomā jāatzīmē, ka atgriešanas rādītājs ir pazeminājies. Atgriešanas rādītājs 2019. gadā pazeminājās līdz 73 % (salīdzinājumā ar 85 % 2018. gadā) — faktiski atgriezti 27 200 Ukrainas valstspiederīgo. Taču, ņemot vērā to, ka ES dalībvalstis ziņo par labu sadarbību gan pašas Ukrainas, gan trešo valstu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanas jomā, šo atgriešanas rādītāja samazinājumu nevajadzētu saistīt ar sliktu sniegumu vai izmaiņām sadarbībā. Pašlaik īstenota ES finansēta projekta rezultātā tiks izveidota atpakaļuzņemšanas lietu elektroniskās pārvaldības sistēma, kuras mērķis ir uzlabot operatīvās sadarbības efektivitāti.

Ukraina turpināja rīkot informatīvās kampaņas, kuru ietvaros Ukrainas valstspiederīgie tika informēti par to tiesībām un pienākumiem, kas saistīti ar ceļošanu uz ES bez vīzas.

Ukraina pastiprina darbu robežu pārvaldības jomā. Ministru kabinets 2019. gada janvārī izveidoja iestāžu darba grupu, kuras galvenais mērķis ir koordinēt ar robežu pārvaldību saistīto operatīvo politiku. Ar ES ekspertu atbalstu tika izstrādāta jauna, visaptveroša Integrētās robežu pārvaldības stratēģija 2020.–2025. gadam, kas tika pieņemta 2019. gada jūlijā. Attiecīgais rīcības plāns tika pieņemts 2019. gada novembrī. Pašlaik turpinās diskusijas par to, ka robežu pārvaldības ietvaros ir nepieciešams paredzēt kriminālatbildību par visu preču (ne tikai akcīzes preču) kontrabandu, taču līdz šim Ukraina nav paudusi nepārprotamu apņemšanos.

Covid-19 krīzes dēļ Ukraina ieviesa virkni pasākumu, tostarp paredzot ārvalstu pilsoņu ieceļošanas aizliegumu (ar izņēmumiem) un no 2020. gada 17. marta atceļot visus regulāros starptautiskos komerciālos lidojumus, kā arī dzelzceļa un autobusu satiksmi uz Ukrainu un no tās. No 2020. gada 25. marta visā valstī tika ieviesti "ārkārtas situācijas" noteikumi, kuri cita starpā paredzēja stingrākus pasākumus sabiedriskās kārtības nodrošināšanai, to personu obligātās medicīniskās pārbaudes, kurām ir Covid-19 simptomi, un šo personu piespiedu hospitalizāciju vai karantīnu, kā arī intensīvāku saziņu ar iedzīvotājiem un sanitāros pasākumus, tostarp dezinfekciju sabiedriskās vietās. Šie pasākumi ir tikuši pagarināti līdz 2020. gada 31. jūlijam, atļaujot atsevišķiem reģioniem mīkstināt ierobežojumus atkarībā no epidemioloģiskās situācijas attīstības.

Šajā laikposmā Ukraina repatriēja vairākus tūkstošus pilsoņu, šim nolūkam ar neregulāriem starplaikiem organizējot simtiem lidojumu. Valdība izdeva rīkojumu no 2020. gada 15. jūnija atsākt robežkontroles darbību veikšanu Ukrainas starptautiskajās lidostās. Kopš minētā datuma pakāpeniski ir atsākti komerciālie lidojumi, pamatojoties arī uz epidemioloģisko situāciju un divpusējiem nolīgumiem ar trešām valstīm (tostarp ES dalībvalstīm), kā arī uz šajās valstīs spēkā esošajiem pasākumiem.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Organizētās noziedzības grupas no Ukrainas arvien aktīvāk iesaistās nelikumīgā narkotiku tirdzniecībā, organizētos noziedzīgos nodarījumos pret īpašumu (jo īpaši mehāniskajiem transportlīdzekļiem), kā arī krāpnieciskās shēmās ieguldījumu jomā un sporta korupcijā. Tās bieži vien

sadarbojas ar organizētās noziedzības grupām no citām valstīm. Kibernoziedznieki no Ukrainas turpina būt iesaistīti dažāda veida kibernoziegumos, tostarp uzbrukumos ES pilsoņiem un mērķiem. Turklāt konflikts Ukrainā un faktiskas kontroles neesība Ukrainas austrumu robežas daļās joprojām rada risku, ka no šā reģiona uz Eiropas Savienību tiek novirzīti šaujamieroči un citas nelikumīgi tirgotas preces / kontrabandas preces. Turklāt Ukrainas valstspiederīgie pēdējos gados ir vieni no biežākajiem cilvēku tirdzniecības upuriem, kuri nav ES pilsoņi.

Ukraina ir pastiprinājusi centienus starptautiskās sadarbības jomā, tostarp ar Eiropolu. Ukrainas tiesībaizsardzības iestādes piedalās kopīgās operācijās ES politikas cikla / *EMPACT* veikto darbību ietvaros. Ukraina attīsta sadarbību starptautiskās tiesībaizsardzības jomā, lai cīnītos pret organizēto noziedzību. ES aktīvi palīdz Ukrainas tiesībaizsardzības iestādēm stiprināt to spējas, izmantojot policijas atbalsta pamatprojektu *PRAVO Police*[19] un ES padomdevēju misiju. Lai gan Ukrainai joprojām nav vispārējas stratēģijas attiecībā uz tiesībaizsardzības jomas reorganizāciju, tā turpina valsts policijas reformu. Nesen izstrādātais drošības projekts organizētās noziedzības apkarošanai (*SOCTA*) Ukrainas vadībā, kas balstīts uz Eiropola metodiku, ir būtisks solis organizētās noziedzības apkarošanā un iekšējās tiesībaizsardzības iestāžu sadarbības uzlabošanā, taču tas vēl jāapstiprina.

Korupcijas apkarošanas jomā Ukraina turpināja pilnveidot iepriekš sasniegto efektīvas iestāžu sistēmas izveidošanā, tostarp izveidoja jaunu Pretkorupcijas augsto tiesu (*HACC*), kura sāka darbību 2019. gada 5. septembrī. *HACC* vēl nav piešķirtas pastāvīgas telpas, kas ir ļoti būtiskas, lai nodrošinātu tās darba neatkarību un ilgtspēju. Svarīgi pasākumi bija tas, ka tika atcelts pienākums, saskaņā ar kuru korupcijas apkarošanas aktīvistiem un valsts uzņēmumu uzraudzības padomēs esošiem ārvalstu locekļiem bija jāiesniedz e-deklarācijas, kā arī tas, ka tika atjaunota krimināltbildība par nelikumīgu iedzīvošanos un ieviesti noteikumi par konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma. Ir panākts progress virzībā uz elektronisko aktīvu deklarāciju efektīvu un automatizētu pārbaudi, jo īpaši nodrošinot to, ka Korupcijas novēršanas valsts aģentūrai (*NACP*) ir pilnīga un automatizēta piekļuve visiem attiecīgajiem reģistriem un datubāzēm.

2019. gada oktobrī tika pieņemts likums, kas paredz pilnīgu *NACP* darbības pārveidošanu, jo īpaši tās pārvaldības struktūras maiņu no koleģiālas struktūras uz vienu vadītāju. Pēc pārredzama atlases procesa, kurā piedalījās starptautiskie eksperti, 2020. gada janvārī tika iecelts jauns *NACP* vadītājs.

Pēc pēdējos gadus ilgušā starptautiskā spiediena Valsts korupcijas apkarošanas birojam (*NABU*) 2019. gada oktobrī beidzot tika piešķirtas autonomas sarunu noklausīšanās pilnvaras.

Nav kliedētas bažas par Īpašās korupcijas apkarošanas prokuratūras (*SAPO*) neatkarību, ko 2018. gadā raisīja apgalvojumi par to, ka *SAPO* vadītājs ir izdarījis nopietnus pārkāpumus. Neraugoties uz šo apgalvojumu izraisīto saspīlējumu, 2019. gadā *NABU* un *SAPO* turpināja aktīvi sadarboties, un līdz ar to 2019. gada pēdējos sešos mēnešos tika atklāts vairāk personu, kuras saistītas ar korupciju, nekā visā 2018. gadā. Mēģinājumi panākt *NABU* vadītāja atlaišanu atkal atjaunojās 2020. gada februāra sākumā, kad parlamenta lūgumraksts par atlaišanu savāca vairāk nekā 200 parakstu, lai gan nepastāv neviens no tiesību aktos paredzētajiem atlaišanas iemesliem. Pēc tam, kad 2018. gadā pretrunīgā un ļoti politizētā gaisotnē tika iecelti revidenti *NABU* ārējās revīzijas veikšanai, jaunā vadība atcēla iepriekšējo iecelšanu rezultātus, nerīkojot jaunas iecelšanas procedūras. Negatīvs revīzijas secinājums ir pamats *NABU* vadītāja atlaišanai no amata.

Ģenerālprokuratūra 2020. gada jūnijā uzsāka jauna *SAPO* vadītāja atlases procedūru, ieceļot četrus atlases komisijas locekļus. Pārējie septiņi locekļi ir jāieceļ parlamentam. Paredzams, ka jaunais *SAPO* vadītājs sāks darbu 2020. gada rudenī.

[19] Programma 36 miljonu euro apmērā, kas paredzēta tam, lai sekmētu tādas efektīvas tiesībaizsardzības sistēmas izveidi Ukrainas iedzīvotāju atbalstam, kuras ietvaros tiek ievērotas cilvēktiesības un kas tiek īstenota, sniedzot vajadzīgo atbalstu Ukrainas Valsts policijai un citām Ukrainas iestādēm, kuras atbild par tiesībaizsardzību (2017. gada decembris – 2021. gada jūnijs).

2019. gada decembrī tika pieņemts likums, ar ko atjauno Valsts izmeklēšanas biroju (*SBI*), kurš vadīs valsts amatpersonu pārkāpumu izmeklēšanu (ieskaitot korupcijas pārkāpumus ārpus *NABU* kompetences), un tika iecelts direktora pienākumu izpildītājs. Pastāvīga *SBI* vadītāja atlase ir atlikta, kam par iemeslu ir politiskas domstarpības par atlases komisijas sastāvu.

Iepriekš sniegtā analīze liecina, ka Ukraina ir veikusi Otrajā ziņojumā noteiktos pasākumus un vīzu režīma liberalizācijas kritēriji joprojām ir izpildīti. Neraugoties uz atgriešanas rādītāja pazemināšanos, atpakaļuzņemšanas jomā turpinājās laba sadarbība, kas būtu jānodrošina arī turpmāk, kā arī turpinājās sadarbība ar Eiropas Savienību un dalībvalstīm attiecībā uz pasākumiem, kuru mērķis ir risināt ar migrāciju saistītās problēmas un mazināt drošības riskus. Ukraina turpināja savus centienus tiesiskuma jomā. Tomēr ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu rezultātu noturīgumu, jo īpaši attiecībā uz korupcijas un organizētās noziedzības apkarošanu, kā arī integrētās robežu pārvaldības sistēmas turpmākiem uzlabojumiem (ieskaitot krimināLatbildības noteikšanu par visu preču kontrabandu). Ir nepieciešami arī tūlītēji pasākumi nolūkā risināt ar neatbilstīgo migrāciju saistītās problēmas.

Jāveic turpmāki pasākumi šādās jomās:

- jāstiprina operatīvā sadarbība ar dalībvalstīm, lai mazinātu Ukrainas valstspiederīgo neatbilstīgo migrāciju uz Šengenas un asociēto valstu zonas valstīm,
- jāturpina rīkot informatīvās kampaņas par tiesībām un pienākumiem saistībā ar bezvīzu režīmu,
- jānodrošina pretkorupcijas iestāžu sistēmas neatkarība, efektivitāte un ilgtspēja un jānovērš visu tiesībaizsardzības iestāžu darbības politizācija. Jo īpaši jākliedē pastāvošās bažas, kas saistītas ar *SAPO* neatkarību un integritāti, cita starpā nodrošinot pārliecinošu procedūru nākamā *SAPO* vadītāja atlasei. Jānodrošina, ka visu tiesībaizsardzības aģentūru vadītāju iecelšana un atlaišana notiek, stingri ievērojot tiesību aktu normas. Jānodrošina, lai atjaunināta Korupcijas novēršanas valsts aģentūra pārliecinoši pildītu savas pilnvaras, cita starpā turpinot piemērot pilnvērtīgi funkcionējošu un efektīvu sistēmu, saskaņā ar ko tiek pārbaudītas aktīvu deklarācijas,
- jāstiprina valsts policijas spējas un jāuzlabo tiesībaizsardzības iestāžu sadarbība un pienākumu nošķīrums, lai labāk apkarotu organizēto noziedzību.

III. Secinājumi

Komisija, pamatojoties uz šajā ziņojumā un pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā sniegto analīzi, uzskata, ka vīzu režīma liberalizācijas prasības novērtētajās valstīs joprojām ir izpildītas. Šajā ziņojumā ir noteikti turpmāki pasākumi, kuri jāveic — dažos gadījumos nekavējoties — konkrētās jomās, lai nodrošinātu, ka kritēriji arī turpmāk tiek uzskatīti par izpildītiem.

Komisija, gādājot par plašāku atbildes reakciju uz Covid-19, pārorientē palīdzību, kas pirmspievienošanās instrumenta un Eiropas kaimiņattiecību instrumenta ietvaros paredzēta attiecīgi Rietumbalkānu partnervalstīm un Austrumu partnerības valstīm, novirzot to uz neatliekamajām vajadzībām un sociālekonomisko seku novēršanu. Kopš pandēmijas sākuma Rietumbalkānu partnervalstis un Austrumu partnerības valstis ir ieviesušas daudzus un dažādus pasākumus un repatriējušas savus valstspiederīgos, tostarp no Šengenas un asociēto valstu zonas valstīm.

Albānijas un **Gruzijas** gadījumā joprojām bažas rada **nepamatoto patvēruma pieteikumu** skaits. Dažas dalībvalstis ziņo par to, ka patvēruma pieteikumus iesniedz, lai saņemtu medicīnisko aprūpi Eiropas Savienībā (jo īpaši Gruzijas valstspiederīgie). Konstatēts, ka palielinās neatbilstīgās migrācijas apmērs no **Gruzijas**, **Ukrainas**, **Serbijas** un **Bosnijas un Hercegovinas**. Joprojām liela ir **Albānijas valstspiederīgo** neatbilstīgā migrācija. Rietumbalkānu un Austrumu partnerības valstis ir veikušas

pasākumus, lai risinātu šīs problēmas, taču ir nepieciešams papildu darbs, lai panāktu uzlabojumus un rezultātu noturīgumu.

Nepietiekamas uzņemšanas spējas dažās Rietumbalkānu valstīs (jo īpaši Bosnijā un Hercegovinā) rada bažas par spēju pilnībā atrisināt ar neatbilstīgo migrāciju saistītās problēmas. Neraugoties uz atgriešanas rādītāju pazemināšanos, sadarbība atpakaļuzņemšanas un atgriešanas jomā ar visām Rietumbalkānu un Austrumu partnerības valstīm joprojām norit bez sarežģījumiem. Tomēr arī turpmāk būtu jāsaglabā stabils savas valsts valstspiederīgo atgriešanas un atpakaļuzņemšanas rādītājs, un vienlaikus būtu vēl vairāk jāuzlabo trešo valstu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanas rādītājs, jo īpaši Rietumbalkānu valstīs.

Ļoti svarīga ir **atlikušo *Frontex* statusa nolīgumu ātra stāšanās spēkā un īstenošana**, jo tas veicinās stingrāku neatbilstīgās migrācijas pārvaldību, kaut arī par Rietumbalkānu valstu attiecīgo robežu pārvaldību primāri ir atbildīgas pašas šīs valstis.

Komisija mudina visas bezvīzu režīma valstis **panākt atbilstību ES vīzu politikai**, lai nodrošinātu labu migrācijas pārvaldību un drošības vidi, kas ir turpmākas kritēriju izpildes priekšnosacījums.

Rietumbalkānu reģiona un Austrumu partnerības valstis turpināja veikt **organizētās noziedzības novēršanas un apkarošanas** pasākumus. Tomēr šie centieni jāturpina un vēl jāpastiprina. Organizētās noziedzības grupas no šīm valstīm turpina nodarboties ar nelikumīgu šaujamieroču un dažādu nelikumīgu preču (jo īpaši narkotiku un tabakas izstrādājumu) tirdzniecību, noziedzīgiem nodarījumiem pret īpašumu, ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem saistītiem noziedzīgajiem nodarījumiem, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, cilvēku tirdzniecību[20], migrantu kontrabandu un kibernoziegumiem.

Augsta līmeņa korupcija joprojām ir problēma visās valstīs, uz kurām attiecas šis ziņojums. Tāpat kā iepriekšējos gados, ziņojumā konstatēts, ka **Moldovai** steidzami jāīsteno tūlītēji pasākumi, lai nodrošinātu korupcijas apkarošanas kritērija izpildi. Valdība, kuru vadīja bijusī premjerministre *Maia Sandu*, veica dažus svarīgus pasākumus, taču jaunajai Moldovas valdībai šie pasākumi ir jāīsteno un jāturpina. **Ukrainā** reformu process turpinās, it īpaši korupcijas apkarošanas jomā, un ir paredzams turpmāks progress.

2018. gada 5. oktobrī tika apstiprināts **Kopīgais ES un Rietumbalkānu rīcības plāns terorisma apkarošanai**. Gadu vēlāk ar visiem Rietumbalkānu partneriem bija pabeigtas sarunas un parakstīti divpusējie noteikumi. Šie divpusējie noteikumi ir nozīmīgs pieturas punkts problēmu risināšanā svarīgās prioritārajās drošības jomās, tostarp visu radikalizācijas un vardarbīga ekstrēmisma formu novēršanā un to problēmu risināšanā, ko rada ārvalstu kaujinieki teroristi, kuri atgriežas, un to ģimenes. Tagad tie būtu aktīvi jāīsteno.

Vīzu režīma liberalizācijas kritēriju izpilde ir nepārtraukts process, kas turpinās. Tāpēc tiks turpināta cieša pārraudzība, cita starpā augstāko amatpersonu sanāksmēs, regulārajās Tieslietu, brīvības un drošības apakškomitejas sanāksmēs, ES un bezvīzu režīma valstu dialogos, kā arī — attiecībā uz Rietumbalkānu valstīm — regulārajos ziņojumos par paplašināšanos un attiecīgā gadījumā sarunās par pievienošanos Eiropas Savienībai.

[20] Cilvēku tirdzniecība joprojām ir ļoti ienesīga smagās un organizētās noziedzības forma, kuru motivē augsts ienesīgums un pieprasījums saistībā ar visu veidu ekspluatāciju. Cilvēku tirdzniecībai nav nepieciešama robežu šķērsošana, un ievērojams cietušo skaits tiek pakļauts cilvēku tirdzniecībai vienas valsts robežās, tostarp Eiropas Savienībā. Ir veikti pasākumi, lai novērstu cilvēku tirdzniecību. Joprojām ir ļoti svarīgi, lai visiem cietušajiem, tostarp cilvēkiem, kuri pakļauti cilvēku tirdzniecībai vienas valsts robežās, būtu pieejama atbilstoša palīdzība un atbalsts, ņemot vērā to, ka visā pasaulē cietušās joprojām lielākoties ir sievietes un meitenes un ka tirdzniecība galvenokārt tiek veikta seksuālās izmantošanas nolūkā. Novēršanai joprojām jābūt visu pret cilvēku tirdzniecību vērsto darbību kodolam, jo īpaši vēršoties pret pārkāpēju nesodāmības kultūru, kas veicina šos noziegumus.